

--- СОНУННАР ---

ӨРӨСПҮҮБҮЛҮКЭТЭЭБИ «ЭР ХААН» ААБЫЫ КЫАЙЫЛААХТАРА -- ДЕЛЛОХОВТАР

Кинилэр үс көлүөнэни бииргэ түмэн, Айыл «Көһүү» диэн хоһоонун аахтылар. Гран-при хаһаайыннара Чурапчы улуунун баһылыга туруорбут 50 тыһ. солк. наһараадаланньылар.

Бу аабыылар тустарынан улуус дьаһалтатын социальнай салалтатын начаалынньыга **Антонина Капрынова**: «Бу дьиэ кэргэн аймабынан аабыылара «Эр Хаан» диэн ааттанан, өрөспүүбүлүкэ үрдүнэн

бэлиэтэнэр Дьиэ кэргэн декадатыгар ананан, бастакытын ыытылынна. Бырайыак ааптара -- Акулина Кузьмина. Барыта 4 улуустан 14 дьиэ кэргэн кэтэхтэн видеоролигынан кытынна. Күрэх ыал абата дьиэ кэргэн эрэллээх эркинэ, тулхадыйбат тирэбэ буоларын аба холобурунан аабыы култууратын нөүө уол оҕо ис туругун уһугуннарыы, хаан уруу аймахтарын чэгийэн-чэбдик турукка сомоһолуур сыаллаах», -- диэн билиһиннэрэр.

Лауреат аатын Чурапчыттан Иван Лукин дьиэ кэргэнэ, дипломант аатын уонна куоластааһын түмүгүнэн норуот биирэбилин Бүлүү Баппабаайыттан Алексей Яковлев дьиэ кэргэнэ ыллылар.

Кыттааччыларга барыларыгар анал ааттар, бэлэхтэр туттарылыннылар. Аабыылары СӨ Ыччат дьыалаларыгар уонна социальнай коммуникацияларга министриэстибэтэ, СӨ «Аба лигата» уопастыбаннай тэрилтэ, Чурапчы улуунун дьаһалтата, улуус уонна үөрэх тэрилтэлэрин абаларын түмсүүлэрэ, о.д.а өйөөтүлэр.

Елена МАКАРИНСКАЯ.

ЭРЧИМ АФАНАСЬЕВ БҮТҮН АРАССЫЙАТААБЫ КУОНКУРУСКА КЫАЙДА

Уһуяан саастаах уонна алын кылаас оҕолоругар ыытыллыбыт Бүтүн Арасыйытатаабы "Я -- исследователь" күрэххэ Мугудайтан "Чуораанчык" уһуяанын иитиллээччитэ **Эрчим Афанасьев** 1-кы истиэпэннээх дипломант уонна "Төрөөбүт кыраайыгар тапталын иһин" анал аат кыайыылааба буолла.

Быйылгы хамсык кэмигэр Арасыйыа араас регионнарыттан күрэх 1-кы, 2-с түһүмэбин кыайыылаахтара зуум нөҥүө чинчийэр үлэлэрин кэпсэтилэр.

Оттон түмүктүүр чааһа ыам ыйын 31 күнүгэр Сочи куоракка буолла.

Эрчим салайааччыта -- уһуяан экоквантум куруһуогун салайааччыта Мария Сивцева.

«СО» кэр.

УЛУСНЫЙ ЫСЫАХ ПРОЙДЕТ В ОНЛАЙН-РЕЖИМЕ

«Глава Якутии Айсен Николаев дал муниципалитетам самостоятельно определить проведение долгожданного праздника Ысыах в районах исходя из эпидситуации. В прошлом году мероприятие не проводилось по всей республике. В этом году в связи с напряженной обстановкой по коронавирусной инфекции национальный праздник Ысыах в Чурапчинском улусе пройдет в онлайн-режиме», -- рассказал глава **Андрей Ноговицын**.

Основные церемонии пройдут с местности Магаайи. К культурной программе будут допущены только полностью вакцинированные участники с соблюдением всех санитарных

и противоэпидемиологических требований — ношение масок, перчаток, обработка рук, помещений, соблюдение дистанции и иные не менее важные меры.

Отметим, что в Чурапчинском улусе отменены все массовые мероприятия, активно ведется вакцинирование населения, усилены меры по соблюдению санитарно-эпидемиологических требований, масочного режима, социальной дистанции, ведутся родительско-педагогические рейды и рейды ПДН и КДН для профилактики заболеваемости среди детей.

Пресс-центр МО «Чурапчинский улус».

Чурапчинский улус включен в пилотный проект по субсидированию газоснабжения для населения

«Чурапчинский улус, при поддержке главы кабинета республики Андрея Тарасенко, включен в пилотный республиканский проект по субсидированию из бюджета республики на расходы при переводе с централизованного на индивидуальное газовое отопление в рамках государственной программы до 2024 года», - сообщил глава **Андрей Ноговицын** в прямом эфире в сети Инстаграм.

Правительство Якутии будет возмещать расходы 165 семей из сел Чакыр, Ожулун, Хайахсыт и Чурапча на общую сумму 18 млн 975 тысяч рублей. Субсидия до 115 тысяч рублей будет предоставляться гражданам, которые

подключаться с центрального отопления на газовое отопление. Курирует вопрос заместитель главы улуса Алексей Егоров.

Вопросы газификации Чурапчинского улуса стоят на особом контроле руководства улуса. Поручения Президента РФ Владимира Путина по итогам Послания Федеральному Собранию предусматривают бесплатную газификацию домов, расположенных вблизи от внутрипоселковых газопроводов. Догазификация должна продлиться до 2023 года. 1 июня Государственная Дума приняла в третьем чтении изменения в закон о газоснабжении в Российской Федерации.

Пресс-центр
МО «Чурапчинский улус».

--- ИЛ ДАРХАН НЭДИЭЛЭТЭ ---

Айсен Николаев үлэтин сүрүн түгэннэрэ

Ыам ыйын 24 күнүгэр Айсен Николаев өрөспүүбүлүкэтээҥи суһал ыстаап мунньабын ыйтта. Кини вакцинацияны нэһилиэнньэни хабыы, чуолаан тэрилтэлэргэ намыһабын бэлиэтээтэ. Ил Дархан быһыыны биэриити тэтимин түргэтэтэргэ соруудахтаата. Мунньахха болжомтону сайынны оҕо лаабырдарыгар үлэлиэхтээх дьону 100% вакцинациянан хабарга туһайылына. Дьокуускайга уонна кэккэ улууска эпидемиологическай балаһыанньаттан тутулуктанан, оскуола лаабырдара онлайн үлэлиэхтэрэ. Өрөспүүбүлүкэҕэ хонуктаах лаабырдар олобурут эрсииминэн аһыллыахтара, онтон Дьокуускай таһынаагы лаабырдарга оҕолору ПЦР анаалыһын түмүгүнэн сырытыннарыахтара. Бири симизнэҕэ үс нэдиэлэ устата сабыылаах эрсииминэн, ханнык даҕаны тэрээһиннэ барыта-каһиитэ суох үлэлиэҕэ.

Ыам ыйын 25 күнүгэр РФ Судаарыстыбаннай Сэбиэтин «Үөрэхтээһин» хайысхаҕа хамыһыыатын оробуочай бөлөбүн бастакы мунньаҕа буолла. Саха сиригэр баһылыга «Орто анал үөрэхтээһин» хайысха оробуочай бөлөбүн салайааччыта буоларынан, мунньагы салайан ыйтта. Айсен Николаев 2021 сылга регионнар киллэрбит этиилэригэр тангыллыбыт үлэ былаанын билиһиннэрдэ. Онно кини Саха сирэ орто анал үөрэхтээһин тилигин сагардыыга бырайыагын кэпсээтэ. Саха сиригэр бырамыысыланнаска хамсааһын барарынан бэлэмнээх каадырга улахан наадыы баарын ыйда. Маны таһынан креативнай индустрияҕа болжомто ууруллар. 2027 сылга диэри каадырга наадыыны үс бүк улаатыаҕа, сыллата 27 тыһ. исписэлиискэ наадыыны үөскүөҕэ. Саха сиригэр орто үөрэх кыһаларыгар Суперкампус тэриллэҕэ. Мунньах кыттыылаахтара Айсен Николаев билиһиннэрбит былаанын өйөөтүлөр уонна ылыннылар.

Ыам ыйын 25 күнүгэр Ил Дархан улуустар уонна куораттаагы уокуруктар баһылыктарыгар өрөспүүбүлүкэтээҥи суһал ыстаап учараттаах мунньабын ыйтта. Регион салайааччыта өрөспүүбүлүкэҕэ эпидемиологическай быһыы-майгы уустугун, дьанна сутуллуу ахсаана элбии турарын эттэ. Ыарахан туруктаах ыарыһах ахсаана аһыйаабат. Ыраах сытар хотугу улуустарга дьан тийбитэ билиннэ. Онно Айсен Николаев судаарыстыбаннай былаас, олохтоох салайыны уорганнарыгар маассабай вакцинацияны хааччыйар соруугу туруорда. Бастатан туран, үөрэх эйгэтин үлэһиттэрэ вакцинаны ылыахтаахтар, чуолаан оҕо сайынны сынналынан хааччыйар үлэһиттэр итиэннэ өрөспүүбүлүкэтээҥи таһымнаах улахан тэрээһиннэри тэрийээччилэр, кыттааччылар. «Манчаары оонньуулары» уонна Олонхо ыйыаҕа ытыллыахтаахтарынан, Өлүөхүмэ, Горнай улуустарын салалтатыгар улахан ирдэбил турда. Түмүккэ Ил Дархан баһылыктарга вакцинацияҕа эппизитинэстээхтик сыһыаннаһалларыгар ынырда.

Ыам ыйын 25 күнүгэр Айсен Николаев 2021-2024 сс. өрөспүүбүлүкэҕэ суол хаһаайыстыбатын бырагырааматын бырайыагын көрдө. «Сүүһүнэн килэмизтирдээх суол оноһуллар. Суол хаачыстыбалаахтык оноһуллуутун ирдээтэхпит», — дьин Ил Дархан эбэн эттэ. Оноһуллубут бырайыагынан 2021-2024 сс. 2 223 км уһуннаах суол тупсара былаанна киирбит. Соруу толорорго уопсайа 194 млрд солк. үп ирдэнэр. Бу далааһыннаах бырайыак чэрчитинэн Бүлүүгэ, Ааллаах Үүннэ, Чуоналырга, Нүүйэҕэ, Хатын Үрэххэ, Мөнкүлэҕэ муоста тутулуоҕа. Улахан үлэ Дьокуускайга былаанналар, 2024 сылга диэри 156 км суол тутулуоҕа. Мунньах түмүгэр суол онорор былааны сөптөөбүнэн аахтылар, Ил Дархан Росавтодора бу барылы ситиһиилээхтик көмүскүүр соруу туруорда.

Ыам ыйын 26 күнүгэр Айсен Николаев М.К. Аммосов аатынан Хотугулуу-Илинни федеральнай университет Кэтээн көрөр сэбиэтин мунньагар кыттан, ааспыт сыллаагы үлэ түмүгүн уонна сайдыы бырагырааматын көрдө. Ил Дархан бэлиэтээбитинэн, университет үлэтин бири тутуах хайысхатынан производство инновационнай технологияны онорон киллэриити, хоту сир усуллубууларын сөптөөхтүк туһаныы буолар. Пандемияны аахсыбака, ХИФУ 2020 сыл түмүгүнэн бары хайысхаҕа былаанын толорон, дойду 50 бастын университетин кэккэтигэр киирбит. 2021-2022 сылларга 5509 студьуону үөрэххэ ылбыт. Билиннитэ 18 тыһ. тахса оҕо үөрэнэр. Мунньахха кытта кэлбит РФ Наукаҕа уонна үрдүк үөрэххэ министриэтибэтин Экэнэмиичэскэй бэлиитикэҕэ департаменын дириэктэрэ Аслан Кануков университет бары хайысхаҕа хаачыстыбалаах түмүгү көрдөрбүтүн, регион салалтата университетка

көмөтүн, бу регион экэнэмиичэтин сайдарыгар сабыдыаллырын бэлиэтээтэ. Түмүккэ Айсен Николаев университет салалтатыгар, бүтүн кэлэктиипкэ пандемия кэмигэр ыарыһы утары охсуһууга улахан кылаатын киллэрэллэрин иһин махтанна.

Ыам ыйын 26 күнүгэр Ил Түмэн XVII учараттаах пленарнай мунньагар норуот дьокутааттара Ил Дархан киллэрбит «Саха Өрөспүүбүлүкэтин Төрүт сокуонугар көнөрүүлөрү уонна эбиллэри киллэрэр туһунан» 236-6 №-дээх СӨ конституционнай сокуонун барылын өйөөн ылыннылар. Дьүүлэһии, ырытыһы кэмигэр элбэх этии киирбит. Айсен Николаев кэлэр 2022 сылга өрөспүүбүлүкэ Төрүт сокуонун 30 сыла бэлиэтэнэрин туһунан эттэ. «Бу кэм устата элбэх уларыһы табыста, өрөспүүбүлүкэбитигэр, дойдубутугар, аан дойдуга уларыһылар буоллулар. Отут сыл устата Саха Өрөспүүбүлүкэтигэр Төрүт сокуонна харыстабыллаах сыһыан олохтонно. Конституционнай нуормалар эволюция сокуонунан уларыаллара тобоостоох. Оноуа кини уонна гражданин бырааба, социальнай сизэр-майгы, тулхадыйбат тулааһыннарынан буолаллар», — дьин Айсен Сергеевич эттэ. Ил Дархан этэрин курдук, СӨ Төрүт сокуонугар уларытылары киллэригэр бэлэм үлэтин барытыгар Төрүт сокуоммут сыаннастара уонна ситиһиилэрэ оннунан хааллылар, итиэннэ Сахабыт сиригэр бэлиитикэскэй-правовой салгы сайдыытын төрүттэрэ уурулунулар.

Пленарнай мунньахха «Саха Өрөспүүбүлүкэтин Конституционнай суутун көтүрэр туһунан» 241-6 №-дээх конституционнай сокуон барылын бастакы аабыыга ылыннылар. Сокуон барыла өрөспүүбүлүкэ сокуонун РФ Төрүт сокуонун 118-с ыстатыйатын кизигэр киллэрэр. Онон 2021 сыл от ыйын 1 күнүттэн СӨ Конституционнай суута үлэтин тохтотор. Ол оннугар Ил Түмэн иһинэн Төрүт сокуон сүбэтэ тэриллэҕэ. Оноуа норуот дьокутааттара «СӨ Төрүт сокуонун сүбэтин туһунан» конституционнай сокуон барылын өйөөтүлөр. Докумун Төрүт сокуон сүбэтин статуһун уонна боломучуулары, сүрүн өйдөбүллэрин чопчулуур. Бу уорган СӨ конституционнай сокуоннара, нуормаламмыт-правовой аакталара Төрүт сокуонна сөп түбэһэллэрин эбэтэр утаралларын быһаарар буолуоҕа.

Ил Түмэн XXVII пленарнай мунньагар Айсен Николаев СӨ ситириилээх былааһын 2020 сыллаах үлэтин билиһиннэрдэ. Кини отчуоту коронавирнуулары охсуһууттан саҕалаата. Хас куйка-миэстэ, обсерватор, анаалыс оноһуллубутун, эминэн хааччылыыга төһө үп-харчы көрүлүбүтүн сырдатта. Нэһилиэнньэҕэ үгүс социальнай өйөбүл оноһуллубут. 9,2 млрд. солк. суумалаах көмөнөн 160 тыһ. оҕолоох дьыэ кэргэн, 57,7 тыһ. үлэтэ суох киһи туһаммыт. Уопсайа экэнэмиичэ бары салааларын өйөбүлүгэр 34 млрд. солк. көрүлүбүт. Онон 23 млрд. солк. федеральнай хааһынаттан кэлбит. Хамсык уустук кэмигэр «АЛРОСА» хампааньна өрөспүүбүлүкэ хааһынатын 23 %-нын толорбут, 13 млрд. солк. суумалаах дивиденд төлөөбүт. Маны сэргэ Ил Дархан социальнай хайысха ситиһиилэрин сырдатта. 2020 сылга өрөспүүбүлүкэҕэ 1763 элбэх оҕолоох ыал учаастагын инженернэй ситимнэ холбообут. Сунтаар, Ньурба хайысхатынан уоту күүһүрдүүгэ «Русгидро» ПАУо-ну кытта дуобагар түһэрсиллбит. 2021-2025 сылларга «Газпром» ПАУо-ну кытта Өлүөхүмэ, Ленскэй, Алдан уонна Нерюнгри нэһилиэнньэлээх пууннарыгар гаас утабын тардарга бырагыраама оноһуллубут. Өлүөнэ муостатын тутууга Уһук Илин сайдыытын Национальнай бырагырааматыгар киллэриллбит. Мииринэй улууһугар Аччыгыт Ботубуйа үрэҥи, Ньурба улууһугар Түккээн үрэҥи, Сунтаар улууһугар Улахан Мунур уонна Саһар Үрэх үрэхтэри туоруур муосталар тутулуубуттар. Уопсайа 534 км усталаах сана суоллар оноһуллубуттар. Ити курдук Айсен Николаев бары эйгэҕэ ытыллыбыт үлэни-хамнаһы билиһиннэрдэ.

Ыам ыйын 27 күнүгэр регион баһылыга өрөспүүбүлүкэтээҥи суһал ыстаап мунньагар кэккэ улууска коронавирус дьанынан ыалдьыы таһыма намтаабытын иһитиннэрдэ. Ол эрээри Дьокуускайтан коронавирс инфекция тиздириллэтигэр, сорох улуустарга дьанна дьыэ кэргэнинэн сутуллалларын эттэ. Кэлин баһылыаҕа 30-49 саастаах дьон киирэр буолбут. Ил Дархан «Манчаары оонньууларынан» уонна Өлүөхүмэҕэ Олонхо ыйыаһынан эпидемиологическай куттал суох буолуутун хааччыыны күүһүрдэргэ кэлим мизэрэлэри ыларга сорууда.

Ыам ыйын 27 күнүгэр Айсен Николаев видеосибээс нөҥүө гражданныр приемнаата. ХИФУ инклюзивнай үөрэхтээһини сайыннарыа научнай-инновационнай киинин дириэктэрэ Пантелеймон Егоров сибээскэ табыста. Кини 2030 сылга диэри инклюзивнай үөрэхтээһиннэ СӨ судаарыстыбаннай бырагырааматын оноруу уонна бигэргэтии туһунан, сахалыы тылын алфавит Брайль версиятын стандартаһын, саха тылын, литэрэтиирэтин коррекционнай оскуолаларга үөрэтиини үөрэх былааныгар киллэрии туһунан болпуростары көтөхтө. Салгы Дьокуускайтан Иннокентий Тимофеев коронавирс кэнниттэн чөлүгэр түһүүн ааһыыга көмөлөһөр туһунан көрдөһүлээх табыста. Маны таһынан Черскэй бөһүөлэгин олохтоохторо вакцинаны тиздирди болпуротун көтөхтүлэр. Хас биридди туруорсууну Ил Дархан болжомтоҕо ылла, туһааннаах министриэтибэлэргэ болпуроту быһарылыытыгар соруудаҕа бизэрдэ уонна ону тус бэйэтинэн хонтуруолга тутуоҕа.

Ыам ыйын 28 күнүгэр Айсен Николаев Бүлүү улууһун Кыһыл Сыыр бөһүөлэгин социальнай-экономическай сайдыытын болпуростарыгар мунньах ыйтта. Тэрээһиннэ ЯТЭК сүрүн акционера Альберт Авдолян уонна хампааньна генеральнай дириэктэрэ Андрей Коробов кытыннылар. Ил Дархан

Бырабыыталыстыба ЯТЭК хампааньнаны кытта Кыһыл Сыыр бөһүөлэгин 2025 сылга диэри социальнай-экэнэмиичэскэй сайдыытын былаанын онорон бигэргэпитин ыйда. Хампааньна экологияҕа, тулалыыр эйгэни харыстааһынна улахан болжомтону уурурын, Орто Бүлүү гаас конденсаттаах сиригэр туһаныыга бары ирдэбили толорорун туһунан бэлиэтээтэ. Андрей Коробов геологическай чинчийиҥэ, бөһүөлэк инфраструктуратын, олох-дьаһах хаһаайыстыбатын объектарын бөбөргөтүүгэ, олохтор дьэни тутууга, суол өрөмүөнүгэр, уулуссаны сырдаттыыга, оскуоланы тизхиһикэнэн, оборудованиенан хааччыыыга у.д.а атын хайысхаларга ытыллар үлэ туһунан кэпсээтэ. Хампааньна ааспыт сылга 2,5 млрд солк. нолуогу төлөөбүт. Альберт Авдолян хампааньна үлэтин сүрүн онкулунан социальнай эппизитинэс буоларын эттэ уонна Айсен Николаевка биригэр үлэлээһинин, өйөбүлүн иһин махтанна. Ил Дархан өрөспүүбүлүкэҕэ аан бастаан чааһынай тэрилтэ кытаану коммунальнай тобохтору харайыы полигонун тутууну үбүлээһиннэ кыттытын холбурдугар болжомто уурда. Ол курдук, «ЯТЭК» ПАО Кыһыл Сыыр, Тыымпы, Хампа уонна Таһаҕар сэлээннэлэр кыһалгаларын быһаарар полигон бырайыагын онорууну үбүлээбит уонна тутуу үбүн 50% толуйар.

Ыам ыйын 28 күнүгэр Айсен Николаев навигация саҕаланыыта Өлүөнэ өрүскэ «Валдай45Р» дьин түргэн тэтимнээх сана суудуналары туттууга киллэрэр үөрүүлээх тэрээһиннэ Жатайга кытынна. Бу пассажирдары таһар икки сана суудунаны өрөспүүбүлүкэ Бырабыыталыстыбата чэпчэтиилээх лизингэ Өлүөнэтээҥи холбоһуктаах өрүс пароходствотын «Ленатурфлот» тэрилтэтигэр бизэрдэ. Айсен Николаев Арассыйа Бырабыыталыстыбатын өйөбүлүнэн федеральнай бырагырааманан дойдуга уу аныгар кынаттаах суудунаны онорор буоллулар. «Үөрүүлээҕэ, бу экэнэмиичэҕэ судургута суох кэмгэ бири бастакынан дойдуга манньа аныгы көлүөнэ суудуна бири бастакынан биһиги өрөспүүбүлүкэбитигэр кэллэ. Сана уу аала пассажирдар куттала суох уонна табыастаах айаннарын хааччыыаҕа. Бизирдигэ 45 киһини тизээр, сымнаҕас кириэһиллэрдээх, кондиционердаах, сылытар систиэмэлээх. Бу суудуналар номнуо Дьокуускай-Өлүөхүмэ туһаайыытынан айанна турнуохтара», — дьитэ Ил Дархан.

Ыам ыйын 28 күнүгэр өрөспүүбүлүкэ баһылыга Бүтүн Арассыйатаагы олимпиада түмүк түһүмүҥүн кыайыылаабын уонна приздердарын кытары көрүстэ. Айсен Николаев оҕолору, кинилэр төрөппүттэрин, учууталларын үрдүк ситиһиилэринэн, дойду таһымыгар Саха сиригэр чистээхтик көмүскээбитэринэн эбэрээтэ. Кини Арассыйага обществоведениеҕа кыайыт Дьокуускай куораттаагы лицей 11 кылааһын үөрэнээччитэ Кирилл Ескинна, өрөспүүбүлүкэтээҥи лицей 11 кылааһын үөрэнээччилэрэ – физикаҕа призер Станислав Новиковка, биологияҕа призер Павел Николаевка, Дьокуускай куорат лицейин 11кылааһын үөрэнээччитэ, экологияҕа призер Диана Гомбоеваҕа, Мэнэ Ханалас Төһүлү орто оскуолатын 9 кылааһын үөрэнээччитэ, литэрэтиирэҕэ призер Валерия Матросоваҕа, Нерюнги 24 №-дээх лицей 10 кылааһын үөрэнээччилэрэ физкултуураҕа призердэр Дарина Кравецкэ, Данил Плотниковка олимпиада дипломнарын, кинилэр учууталларыгар Ил Дархан Махталсуругун туттарда.

Ыам ыйын 28 күнүгэр Ил Дархан өрөспүүбүлүкэҕэ коронавирс дьаныттан мунутуур бэлэмнээх буолуу эрсиимэ бэс ыйын 15 күнүгэр диэри уһатылларын туһунан ыйаах таһаарда. Ыйаахха сөп түбэһиннэрин, бэс ыйын 15 күнүгэр диэри түүннү кулууптар (дискотекалар), караоке-саалалар уонна да атын итинник, ол иһигэр эргээн кииннэригэр үлэлиир сынналар-аралдьытар эбийиэктэр, аттракционнар, оҕолор оонньуур хостору, оҕолору аралдьытар кииннэр салгыы үлэлээбэттэр. Итиэннэ маскалаах сылдыһы уонна социальнай арыты тутуһу салгыы ирдэнэр.

Ыам ыйын 28 күнүгэр Айсен Николаев Элгэтээҥи таас чоҕун комплексын салгыы сайыннарыы туһунан бырайыак дириэктэрдэрин Сэбиэтин бэрэссэдээтэлэ Альберт Авдоляны и «ЭльгаУголь» салайар хампааньна генеральнай дириэктэрэ Александр Исаевы кытта дьүүлэстэ. Бырайыагы олоххо киллэрии түһүмэхтэринэн: билигин 10 тыһ. салгыы 20 тыһ. үлэһиккэ наадыллар. Онон сибээстээн Нерюнгретээҥи технологическай техникум уонна ХИФУ Нерюнгретээҥи техникэскэй институтун баазатыгар каадыры бэлэмнээһиннэ анал бырагырааманы тэрийбиттэр. «Олохтоох каадыры — бырамыысыланнаска» бырайыак чэрчитинэн үлэһит ахсаана элбээбит. Айсен Николаев сана инвестор кэлиэбиттэн чоу хостооһун биллэрдик тэтимирэн, «Эльга-Улак» тимир суол аһар кыамтата улаатан, бырайыак дойдуга инники кэрдиискэ тахсыбытын бэлиэтээтэ. Бу сылга 18 мөл. туонна чоу хостуур, онтон 2023 сылга 45 мөл. туоннаҕа диэри үрдэтэр сабадалар. Сана хайа байытар фабрикатын тутан эрэллэр. Александр Исаев ааспыт сылга былаан бары көрдөрүүтүн толорбуттарын эттэ. Элгэҕэ дьон олохтор аныгы бөһүөлэгин туттохтара. Тулалыыр эйгэни харыстааһынна ураты болжомто ууруллара күүһүрэр. Өрөспүүбүлүкэ түмүлүбүт бүүдүүтүгэр кириини улаатыннарыахтара. Айсен Николаев бырайыак нолуокка улахан чэпчэтиитэ суобун ыйда уонна Уһук Илиннэ, чуолаан Саха сиригэр, сөптөөх сыһыанна бөдөн инвестиция бырайыактарын, нолуок уопсай эрзиимин туттан да, олоххо киллэриэххэ сөбүн көрдөрөр дьитэ.

Афанасий НОЕВ,
Ил Дархан пресс-сэкиретээрэ.

САЙЫНҢЫ ҮЙДАР САБАЛАННЫЛАР

Наслага	Закупка молока за день (тн)						Количество сдатчиков						Отел коров (голов)						выжеребка (голов)						поставка поросят					куры
	всего	КФХ	ЛПХ	СХПК	подс	2020	всего	КФХ	ЛПХ	СХПК	2020	всего	КФХ	ЛПХ	СХПК	подс	2020	всего	КФХ	ЛПХ	СХПК	подс	2020	всего	КФХ	ЛПХ				
Алагар	1,5	1,48				1,4	11	11			12	206	152	54			211	249	68	51	129	1	89	10	10					
Бахсы	1,94	1,94				1,1	16	16			32	308	195	113			302	236	62		174		107	19	6	13	93			
Болтого	0,25	0,25				0,4	6	6			23	158	55	103			246	230	100	130			60	0						
Болугур	1,13	0,34		0,79		1,5	16	15		1	70	356	95	177	84		289	223	114	55	50	4	84	57		57				
Арылах	0,74	0,74				0,8	6	6			23	178	97	81			180	354	135	217		2	117	29	13	16				
Кытанах	0,69	0,69				0,39	12	12			18	243	130	113			177	365	167	198			85	26	5	21				
Мугудай	1,30	1,3				0,9	14	14			31	341	220	121			308	461	212	34	215		268	27	3	24				
Ожулун	0,8	0,8				1,4	10	10			55	401	193	208			415	284	142	96	39	7	286	20	5	15				
Соловьев	1,89	1,89				2	22	20	2		60	340	188	152			371	124	25	34	65		100	51	27	24				
Сылан	1,80	1,804				1,7	30	30			54	480	265	215			545	619	344	275			93	42	18	24				
Телей	0,9	0,9				0,85	19	18		1	40	247	192	47	8		266	196	83	12	101		143	40	21	19				
Хадар	1,3	1,3				1,1	16	16			50	285	193	92			277	98	32	66			71	23	22	1				
Хатылы	0,49	0,49				0,72	7	7			45	226	75	151			264	300	122	176		2	160	18	0	18				
Хаяхсыт	0,585	0,585				0,69	5	5			25	281	133	148			270	299	192	107			86	20	16	4				
Хоптого	0,65	0,65				1,45	13	13			87	523	130	388		5	382	156	46	110			103	40		40				
Чакыр	1,6	1,6				1,7	35	35			52	458	365	93			292	119	77	42			214	12	12					
Чурапча	0					0,5	0				36	227	12	215			183	349	100	249			179	47		47	1707			
Итого	17,5	16,8	0,0	0,8	0	18,6	238	234	2	2	713	5258	2690	2471	92	5	4978	4662	2021	1852	773	16	2245	481	158	323	1800			

Бу табылыыссаба улуус үрдүнэн ыам ыйын 31 күнүнээби туругунан үүтү туттарыы, ынах, биз төрөөһүнүн көрдөрүүлэрэ көстөр. Маны таһынан «Дьиз кэргэн экономика» бырагырааманан кэлбит сибиинньэ оболорун, кууруссалар көрдөрүүлэрэ киридилэр. «СО» кэр.

--- "САНА ОЛОХ" ХАҢААЙ ТӨРҮТТЭММИТЭ 90 СЫЛЫГАР ---

Чурапчы типографиятыгар -- 36 сыл

Быйыл күһүн алтынньы 15 күнүгэр улууспут «Саҥа олох» хаһыата төрүттэммитэ 90 сыла туолар. Бу кэм устата хаһыаты т а Һ а а р ы ы г а элбэх киһи үлэлээн ааста—суруналыыстар, полиграфистар... Э р д э т э э б и „Социализм суола“ уонна 1962 сылтан аата уларыыан „Саҥа олох“ хаһыаты

таһаарыыга компьютернай технология кириэр диэри полиграфистар улахан оруолу ылааллар. Ол курдук бастакы хаһыаттар биридди шрибинэн илиинэн наборданаллара, кэлин линотип диэн сибииньинэн строка кутан таһаарар массыына баар буолбута, бэчээттээһин эмиз полуавтомат бэчээттир массыынаба оноһуллара.

Биһиги көлүөнэ 1975 сыллаахха Новосибирскайдаагы полиграфической училищени бүтэрэн кэлиибитигэр кырдыаас көлүөнэттэн наборщик Марфа Михайловна Яковлева баара. Сүрдээх намыын көрүннээх, холку, биһигини кытары тэнгэ үөрэ-көтө сылдьар майгылаах этэ. Бэйэтэ Болтоҕо төрөөбүт-үөскээбит, дьоммун билэр буолан, миигин истинник көрсүбүтэ, сүбэлиирэ-амалыыра. Хаһыаппыт бу нүөмэригэр кини ахтытын бэчээттэтэбин:

"Мин 1936 сыллаахха Болтоҕо нэһилиэгэр төрөөбүтүм. 1944 сыллаахха, сэрии кэмигэр, Кэбээйигэ Көһөрүллүүгэ сылдьан баран, дойдубар кэлбитим. Оройуоннаагы типографияга үлэһит миэстэтэ баар диэн, ону кэпсэтэн, машинистка-счетовод буолбутум. Алта кылаас үөрэхтэбим. Типографияга үлэһити кэлэргэр 17 саастаабым.

Оччолорго типография билинни байыаннай комиссариат дьэтигэр баара. Биһиги хаһыат шрифтерин илиибитинэн таларбыт. Миигин соробор корректордаталлара. Эрдээктэринэн ол кэмнэ Егор Игнатьевич Лукин — Уйгуров, эпипэтиир сэкирэтэринэн Алексей Алексеевич Говоров үлэлииллэрэ. Кэрэспэдиэннэр диэн суохтара, хаһыаты төлөпүүнүнэн кэпсэтэн, информациялары

хомуйан бэйэлэрэ суруйаллара. Тиражпыт 200—300 экзэмпляр этэ. Кылаабынай наборщикпыт Анастасия Петровна Дьяковская этэ. Шура Сивцева көмөлөһөрө. Счетовод буолан, кэлбит хамнас харчытын баантан аҕалан түнэтэrim.

1945 сыл эрдээктэрибт өлбүтэ, олус ыарыһах киһи этэ. Сотору эрдээктэринэн Николай Филиппович Слепцов кэлбитэ. Эппиэттиир сэкирэтэринэн Николай Васильевич Слепцов—Унаар Уола буолбута. Хаһыаты таһаарарбыт быһыыгар колхуостар сакаастарынан листовкалары онорорбут.

1947 сылга хаһыаппыт формата улааппыта. Ульяна Попова диэн саҥа наборщик кыыс кэлбитин үөрэтэргэ миигин сыһыарбыттара. 1948 сыллааха Маша Беляева уонна Василий Слепцов үлэли кэлбиттэрэ. Хаһыат кумаабытын быһар массыына суоһунан комсомолецтары аҕалан, ити үлэбэ көмөлөһүннэрэрибт.

Эрдээксийэ уонна типография төһө даҕаны биир дьыбэ олордоллор, үптэрэ-астара тус-туһунан этэ. Райкомолтан Дмитрий Дмитриевич Яковлев кэлэн, көрөн, бэрэбэркэлээн илии баттаатабына биирдэ эрэ хаһыаты бэчээккэ ытыллара. Эрдээктэрибт Н. Ф. Слепцов кэлин үөрэнэн, олус үчүгэй салайааччы буола үүммүтэ. Кини кэнниттэн 1949 сыллаахха Иван Дмитриевич Петров—Сулустаайы эрдээктэринэн кэлбитэ. Корректор диэн суоҕа, хаһыаты солбуна сылдьан бэйэбит көрөн, бэрэбиэркэлээн таһаарарбыт. 1953 сыллаахха типографияга дириэктэр штата көрүллэн, ити дуоһунаска Григорий Гаврильевич Кузьмин анаммыта. Орто саастааҕа. Тааттаттан эмиз типография дириэктэринэн үлэлээн баран кэлбитэ. Үлэни-хамнаһы бэркэ тэрийэрэ. Кини үлэлиир сылларыгар саҥа бэчээттир массыынаны, шрифтерэ, валик форматын аҕалтарбыта. Итиннэ эбии кумаабы тигэр массыыналар, өссө эбии саҥа шрифтер кэлбиттэрэ. Линотипнай массыына кэлэн, үлэ балай да чөлчөбүтэ.

1962—1965 сылларга Конфей Кимович Колесов эрдээктэрдээбитэ. Сүрдээх ирдэбиллээбэ. Кини кэнниттэн 4 сыл олус үчүгэйдик Николай Петрович Васильев эрдээктэрдээбитэ.

Типографияга пенсияга тахсыахпар диэри харыс да сири халбарыйбакка 36 сыл үлэлээбитим. Тэрилтэбэр бастакы үлэлиир сылларбар комсомольскай тэрилтэбэ сэкирэтэрдээбитим.

1954 сылаахха Коммунистическай партия кэжкэтигэр кирибитим. Сельсовет, райсовет дьокутааттарынан талыллыбытым. "Сэрии кэмигэр килбиэннээх үлэтин иһин", Үлэ бэтэрээнэ мэтээллэринэн, ССРС Министирдэрин Сэбиэтин издательстволар, полиграфия уонна кинигэ эргинин дьыалаларыгар Судаарыстыбаннайкэмитиэтин, култуураүлэһиттерин профсоюзун кини кэмитиэтин, өрөспүүбүлүкэтээби үрдүкү тэрилтэлэrim, оройуонум, үлэлээбит тэрилтэм салалталарын элбэх бочуотунай грамоталарынан наҕараадалааммытым. Коммунистическай үлэ удаарынньыгын аатын ылбытым. Оройуон „Бочуотун кинигэтигэр“ киллэриллибитим.

Олоһум тухары үлэлээбит тэрилтэм миэхэ олус күндү, чугас. Төһө да сааһырдарбын билигин даҕаны кэлэктибим үлэтин-хамнаһын билсэ, сибээстэһэ олоробун, үлэбэ ситиһиилэриттэн, оройуон биир бастыггарын кэжкэтигэр баалларыттан үөрэбин".

Бэтэрээммит, настаабынньыкпыт, улуус бастакы полиграфистарыттан биридэстэрэ Марфа Михайловна Яковлева бу орто дойдуга дьоллоохтук олорон — оройуон бастакы бырамыысыланнай тэрилтэтигэр үлэлээн, кэргэн тахсан оболонон-урууланан, дьыэ-уот туттан, сиэн тапталын билэн барбыта. Үлэлээбит тэрилтэтин үлэһиттэрэ кинини тиһэх суолугар атаарыыга баарбыт.

Алексей СЛЕПЦОВ.

--- УТУӨ ХОЛОБУР ---

НЭНИЛИЭКПИТ ЫРААС, ЧЭБДИК БУОЛУУТУГАР

Быйыл Болтоно нэһилиэгэ 5 биллиилээх дьонун — Үлэ Дьоруойа Василий Кладкин, уопсастыбаннай-политическай диэйэтэл, чекист Николай Субуруускай, краевед-этнограф, фольклорист Андрей Саввин, суруйааччы Михаил Добордуурап, чулуу снайпер Георгий Федоров үбүлүөйдээх сылларын бэлиэтиир.

Бу бэлиэ сылга нэһилиэккэ араас дьаһаллар ыытылалларын таһынан бөһүөлэги тупсарыыга, ырааһырдыыга элбэх үлэ барар. Ол курдук түөлбэлэринэн олорор сирдэрин, тэрилтэлэр территорияларын ыраастаныыга субуотунньуктар тэрилиннилэр, ыһаахтыыр сиргэ былааннаах үлэ быһыытынан сыллата сана тутуулар эбиллэн иһэллэр.

Кирири арка санардыллыбыта, Аар Бабах, ураһа оноһуллубуттара. Быйыл ыһаахтааччылар олорор миэстэлэрэ, сцена, быыстапка, маастар-кылаастар ыытыллар уустар түһүлгэлэрэ тутуллар. Манна эр дьоммут үлэлииллэр.

Ыам ыйын 29 күнүгэр улуустаабы Ис дьыала отделын үлэһиттэрэ дэриэбинэ арбаа өттүгэр урукку колхуос, сохуос үлэлиир кэмгэр тутуллубут эргэ хотонун ыраастааһынна субуотунньуктаатылар. Кинилэри отдел начаалынньыгын солбуйааччы Я. Ю. Сивцев салайан илдьэ сырытта. Олохтоохтор 3 тыраахтары туруордулар, арбаа „Харбала“ түөлбэ олохтоохторо холбуу үлэлэстилэр. Нэһилиэк

„Уйгулаана“ дьахталлар түмсүүлэрэ (салайааччы Ксения Ксенофонтова) субуотунньуктааччылары сылаас аһынан хаачыйда.

Нэһилиэк дьахталлара сыбаалка күрүөтүн таһыгар ыһыллыбыт бөбү хомуйууга, Ульяна Слепцова салайааччылаах түөлбэ олорор сирдэригэр „Үрдүк Ыарбаҕа“ ыраастааһынна субуотунньуктаатылар.

Төрөөбүт-үөскээбит Болтонобут сайдарыгар олохтоохтор эрэ буолбакка, нэһилиэк тас өттүгэр олорор биір дойдугаахтарбыт мэлдьи күүс-көмө буолаллар.

Любовь ЕФРЕМОВА,
„Болтоно нэһилиэгэ“ МТ
исписэлиһэ.

--- ЧӨЛ ОЛОХ ---

ХААЛЫКТААХ ХААМЫЫНАН ДЬАРЫКТАНААЧЧЫЛАР ЭЛБИЛЛЭР

Чөл туруктаах, чэгиэнник-чэбдиктик сылдьарга хаамыы, сүүрүү улахан оруоллаах. Ордук билинни хамсык ыарыы бүрүүкээн турар кэмгэр айылбаҕа сылдьыы, сибизһэй салгынынан тыыныны доруобуйа туругун тупсарыыга, бөбөгүтүүгэ олус туһалаах. Улууспут киинигэр, нэһилиэк тэриитигэр кэлинни сылларга хаалыктаах хаамыынан дьарыктанар дьон ахсаана элбээн иһэр. Бу элбэх тэрээһини эрэйбэт көрүннэ оботуттан кырдыаһыгар диэри хаамар кыахтаахтар бары кыттыахтарын сөп.

Улуус киинигэр арбаа „Куоҕалы“ түөлбэтигэр, илин „Чаран“ түөлбэтигэр, П. Е. Бараханов аатынан култуура уонна сынньалан пааркатыгар, „Боотур Уус“ стадионна сарсыарда эрдэ бөлөбүнэн уонна уулуссаларга, олоор сирдэринэн бириддиһэн хаамар дьон элбэх.

„Чаран“ түөлбэ хаалыктаах хаамааччылары билиннигэн „Добордохуу“ алааһыгар сылдьаллар. Кинилэр бу алааска кыһыннары дьарыктаналлар. 6 чаас 30 мүн. тийийиһэр

Александра Григорьева, Александра Кириллина хаама сылдьаллара, онтон сотору буолаат, 5 далбар хотун киирэн кэлбиттэрэ. Утары тийээн ыйыталаспылар үөрөкөтө манньк кэпсээтилэр:

– Биһиги бу алааска хаамар буолбуппут ыраатта. Сордохтор уонча сыл буолла, сордохтор сана кэллэр. Билигин Зоя Макарова, Марфа Миронова, Надежда Захарова, Ирина Васильева, Мария Слепцова,

Варвара Андреева, Людмила Чичигинарова буолан биіргэ сылдьабыт. Сордохтор дьизэ кэргэнинэн, сордохтор бириддиһэн атын бириэмэҕэ дьарыктаналлар. Холбоур, Василий, Айталина Степановтар, Александра, Афанасий Кириллиннэр дьизэ кэргэнинэн хаамаллар. Биһиги бөлөх сарсыарда 7 чаас саҕана алааспытгар түмсэбит. Сибизһэй салгынна хаамар, айылбаһы алтыһар олус үчүгэй. Чэбдигирэбит, эпийт-сииммит тэнийэр. Дьизэ хаһаайкалара, ийэлэр, эбэлэр буоларбыт быһыытынан араас сонуммутун үллэстэбит. Эр дьон эмиэ дьарыктаналлар. Николай Оконешников, Иннокентий Архипов, Степан Оконешников, о. д. а.

Үксүбүт илин оҕо сааспыт аһан, бу алааска оонньоон-көрүлээн ааспыппыт, ол иһин олус күндүтүк саныыбыт. Сайын кэлиитин көрсө, быйыл субуотунньук онорон, собуруу сыыр аннынан мунньуллубут бөбү ыраастаабыппыт. Бытархай бөбү куулларга укппут, маһы чөмөхтөөбүппүт.

Ону Георгий Захаров бэйэтин тыраахтарынан тизибитэ. Саас Иван Попов хаамарбытыгар анаан, хаары астаран, суолу таһааран биэрбитэ. Бу иһин киниэхэ махталбыт улахан.

Бу алааспытгар сана дьизэлэр тутулан ыаллар олоролор, сана тутуулар өссө да элбихтэрэ. Гаас стойкалара киирэн тураллар. Онон салгы манна дьарыктанарбыт табыгаһа суох буолар. Нэһилиэк дьаһалтатыгар кыһынны кэмгэ хаалыктаах хаамар, көннөрү да сүүрэр дьонно маршрут онорон хаарын ыраастатан, астаран биэрэллэрэ буоллар дьиз баҕалаахпыт. Билигин дьон, ордук эдэрдэр сүүрүүнэн, хаамыынан дьарыктаналлара улууспутугар элбээн иһэр.

„Куоҕалы“ түөлбэтигэр манньк хаамыынан 2018 сылтан дьарыктаммыттар. „Куоҕалы сканди“ дьизэ анал ааттаахтар, итинник бэлиэ (значок) онотторбуттар. Пермьковтар дьизэ кэргэн бу түмсүүгэ анаан, хас бириддиһэригэр харысхалы онорон биэрбиттэр. Куоҕалы күөлүн үрдүгэр кэрэ айылбаһаах хатын-чаранна түмсэр сирдээхтэр.

Сарсыардаангы зарядканы онорор анал станогу оностубуттар. Быһата тэрээһиннээхтэрэ, түмсүүлээхтэрэ тутта харахха бырабыллар.

Бастаан Надежда Монастырева, Светлана Матвеева хаамыынан дьарыктанан, дьүөгэлэрин көбүлээн сыһаа элбээн барбыттар. Билигин бары түмүстэхтэринэ 17 буолаллар. Александра Парфенова, Елизавета Попова, Акулина Максимова, Маргарита Чирикова, Любовь Лаврентьева, Надежда Саввина, Ольга Коркина, Елена Новгородова, Елена Гуляева, Валентина Макарова, Екатерина Захарова, Любовь Пермькова, Василий Пермьков, Василий Александров, Евдокия Саввина сылдьаллар.

Кыһынны күөлгэ хаарын астаран, бэйэлэрэ хаамар ыллыгы үктээн дьарыктаналлар. Сарсыарда 7 чаас саҕана мусталлар. Хаамыыны таһынан зарядкалыыллар. Зарядканы Василий Александров бэйэтэ толкуйдаабыт ньыматынан ыытар.

Алексей СЛЕПЦОВ.

Төрөөбүт соруугум

Билии төрдүн барытын бизрбит сирим баар -- Чурапчы!

Чурапчы улуунун үөрэбин салалтатын «Сана олох» хаһыакка анал сыһыарыта

САЛАЙААЧЧЫ КОЛОНКАТА

Үөрэх дьыла түмүктэнэн, үгэс быһыытынан сыллаабы үлэни түмэр кэм кэллэ.

Бам ыйын 28 күнүгэр 9-с кылаастар экссэмэннэри туттарыы бастагы сүрүн түһүмэбин аастылар. Үөрэнээччилэр нуучча тылын уонна математиканы ситиһилээхтик туттарбыттарын түмүгүнэн аттестаты ылыахтара. Талыы биридимизтэрин экссэмэнэ тохтоон, биир талбыт биридимизкэ хонтуруолунай үлэни толордулар. Экссэмэннэр штатнай режиминэн 8 ЭЫЛГ-гар ытылыннылар. Сүрүн түһүмэххэ кыайан туттарбакка хаалбыттар, бэс ыйын 8 күнүгэр нуучча тылын, бэс ыйын 16 күнүгэр математиканы туттарыахтара.

Чурапчы улуунун «Точка роста» кииннэрин иһинэн дьарыктанар оҕолор улуустарын аатын ааттатылар. V-с Нордоттар икки ардыларынаабы «Scratch-программирование» олимпиадатыгар Арассыйа Уһук Илинни күрээбэр Чурапчы улууттан 17 үөрэнээччи кытынна. С.А. Новгородов аатынан Чурапчы орто оскуолатын 2-с кылааһын үөрэнээччигэ Наташа Собакина «Мой мир» номинацияга 3-с миэстэни ылла. Онтон өрөспүүбүлүкэтээби «Моя профессия – IT» куонкурс 1-кы лигатыгар Р.И. Константинов аатынан Амма орто оскуолатын Арьян Булдаков, Арсентий Ильин, Юлия Кулешова састааптаах «Бинтеллект» хамаандата 2-с миэстэ буолары ситистилэр. Бу оҕолору бэлэмнээн ситиһилээхтик кытыннарбыт А.Н. Собакина, Л.Г. Семенова махтанабыт.

Оҕо көмүскэлин күнүгэр болдьоон, бүтүн Арассыйатаабы «Я-исследователь» күрэххэ Мугудайдаабы «Чуораанчык» уһуаан иитиллээччигэ Эрчим Афанасьев 1-кы истигэлэннээх дипломант уонна «Төрөөбүт кыраайыгар тапталын иһин» анал аат кыайылаабы буолбута билиннэ. Кэники сылларга уһуаан саастаах оҕолорбут финалга кириэн, Сахабыт сирин аатын көмүскээн, Арассыйа араас регионнарын кыайылаахтарын кытта тэнгэ күрэхтэһэн, бастыһынар истэригэр киирэллэрэ олус үөрдөр. Кырачаан чинчийээчигэ, кыайылаабы кынаттаабыт уһуаан эксквантумун куруһуогун салайааччытыгар М.М. Сивцева уонна Эрчим төрөппүттэригэр истин эбэрдэбитин тиэрдэбит.

Үөрэх салалтата, Мугудайдаабы «Чуораанчык» уһуаан СӨ Ил Дарханын инновационнай менеджмент үрдүк оскуолатын кытта оскуола иннинээби үөрэхтэһин педагогтарыгар бастагы «ТОП-лидер» киз оонньууну ытытылар. Сонун көрүүлээх, саналы толкуйдаах, лидерскэй хаачыстыбалаах педагогтары көрдөөһүн, сайыннары уонна өйөөһүн, педагогтар цифровой билиилэрин үрдэтии, бырайыактыыр үлэ дьобурун тупсарыы сүрүн соруугунан буоллулар.

Кыайылаах үрдүк аатын Чурапчы нэһилиэгин «Мичил» уһуаанын ыстаарсай иитээччигэ Сардаана Ивановна Сметанина сүктэ. 2-с миэстэбэ Хатылы «Ньургун» уһуаан физическэй культуура инструктора Ньургун Николаевич Сидоров, 3-с миэстэбэ Мугудай «Чуораанчык» уһуаан иитээччигэ Марта Иннокентьевна Аммосова табыстылар. Чурапчы нэһилиэгиттэн «Чуораанчык» уһуаан иитээччигэ Елена Ивановна Оконешикова «Лучшая реализация идеи», «Тулукчаан» уһуаан иитээччигэ Яна Геннадьевна Седалищева «Знаток IT» анал ааты ыллылар.

Оҕо сайынны сынньаланын тэрийиигэ, үөрэх эйгэтигэр быйыл 18 лаабыр үлэлиирэ былаанналар: 3 стационарнай, 2 үлэ уонна сынньалаң, 13 күнүсү лаабыр. Мындааабы «Кустук» лаабырын үлэтэ бэс ыйын 15 күнүттэн торумналар. Биир симиэнэбэ 50 оҕо хабыллыабы. Улууспуттар эпидемиологическай турук тубустабына, от ыйыттан лаабырдар бары үлэлиэхтэрэ. Быйылгыттан Саха сирин лаабырдарыгар оҕону суруйтарыы үөрэхтэһин өнөлөрүн электроннай порталы «Е-услуги» нөһүө ытытылар. Төрөппүттэр «Лагерный кэшбек» бырагыраамабы кирибит лаабырга, путевка төлөбүрүн 50% төттөрү ылар кыахтаналлар.

Улууспут педагогтарын бэс ыйын 28 – от ыйын 2 күннэригэр ытытылар С.Н. Донской-II аатынан Үөрэби сайынналар уонна идэ таһымын үрдэтэр үнүстүүт XIII Сайынны үнүстүүтүгэр кыттыыны ыларгытыгар ынырабын.

Барыгытыгар сайын устата туһалаах сынньаланы, чэгиэн доруобуйаны баарабын.

Юрий ПОСЕЛЬСКАЯ,
үөрэх салалтатын начаалынныыга.

ЭБЭРДЭЛИИБИТ!

Чурапчы нэһилиэгин П.И. Борисова аатынан Оҕону сайынналар киин «Улыбка» уһуаанын сэбиздистээбэ, СӨ үөрэхтэһинин үтүөлээх үлэһитэ, РФ уопсай үөрэхтэһинин бочуоттаах үлэһитэ, Чурапчы улуунун уонна Чурапчы нэһилиэгин Бочуоттаах олохтооҕо, бастың уопастыбанныыга **Екатерина Семеновна ИВАНОВАНЫ** 65 сааскын туолар кэрэ-бэлиэ күнүнэн эбэрдэлиибит!

Өр сылларга ситиһилээхтик салайан, улууспут уонна өрөспүүбүлүкэбит оскуола иннинээби үөрэхтэһинигэр киллэрбит көмүс кылааккын сыаналыыбыт, кизн туттабыт!

Салайар үлэ үөһүгэр сылдьан, кизн көрүүгүнэн, далааһыннаах үлэһинэн өссө да сана үрдэллэри даһаа, эбэрдэргэ сүбэ-ама буола тураргар, үтүө доруобуйаны, дьолу-соругу баарабыт!

Алгоритм заполнения заявления на портале образовательных услуг «Е-услуги» для зачисления в лагеря республики

Уважаемые родители!

В этом году приемная кампания летнего отдыха будет проходить через портал образовательных услуг «Е-услуги». Чтобы записать ребенка в лагерь нужно:

- 1) Зайти на портал образовательных услуг Республики Саха (Якутия) по ссылке <https://edu.e-yakutia.ru>
- 2) Нажать «Регистрация заявления»
- 3) Нажать вкладку «Выдача направлений в организации отдыха и оздоровления детей».
- 4) Во вкладке Госуслуги нажать «Войти», ввести логин и пароль.
- 5) Нажать вкладку «Подтвердить».
- 6) Выбрать муниципалитет (свой район или городской округ).
- 7) В форме заявления заполнить данные родителя и ребенка (паспортные данные, свидетельство о рождении, место рождения, адрес фактического проживания, контактные данные, где учится ребенок)
- 8) Выбрать ДОЛ (Детский оздоровительный лагерь) и поставить галочку «БЕЗ ЛЬГОТЫ».
- 9) Зарегистрировать заявление.

Бэс ыйын 20 күнүттэн, докумуоннары тутуу сабаланаар кэмтэн «Абитуриент – 2021» штаба үлэтин сабалыыр. Сүрүн тутуу иһитиннэриилэри СӨ Үөрэх уонна наука министриэтибэтин уонна Чурапчы улуунун үөрэх салалтатын саайтарын «Абитуриенту» анал балаһаларыгар билсизэххитин сөп.

Бу күннэргэ «Учись работать в Якутии!» Саха сиригэр Арассыйа үрдүк үөрэх кыһаларын биридимизтинэн олимпиадалар ытытыллылар. Биһиги улууспуттан 71 үөрэнээччи 8 биридимизтинэн кытыннылар. Бу олимпиада кыайылаахтарыгар БКЭ-рин түмүгэр 5 баал эбиллэн, тус сыаллаах бэлэмнээһин бырагырааматынан үөрэххэ кириигэ учуоттанар. Бу бырагыраамалары Үөрэх министриэтибэтин саайтын «Абитуриенту» балаһатыгар эбэтэр улуустаабы үөрэх салалтатын

«АБИТУРИЕНТ – 2021»

саайтыгар «Абитуриенту/2021» балаһабы ыйыллыбыт сизгэнэн кириэн көрүүххүтүн сөп.

Тус сыаллаах бэлэмнээһин 2018 с. "О внесении изменений в отдельные акты РФ в части совершенствования целевого обучения" Федеральнай сокуон кириэбэтигэр уларыйыта. Үөрэххэ кириээччилэргэ уонна төрөппүттэргэ ордук суолталаабынан абитуриент уонна төрөппүт үлэ биэрээччини бэйэлэрэ көрдөнөллөрө буолар уонна кинини кытта идэ биэрэр орто эбэтэр үрдүк үөрэх тус сыаллаах үөрэтии бырагырааматын туһунан типовой көрүннээх дуогабары түһэрсэллэр. Онуоха, үөһэ ыйыллыбыт Федеральнай сокуонунан тус сыаллаах бэлэмнээһин РФ Б ы р а б ы ы т а л ы с т ы б а т ы н а н хонтуруолланарын учуоттуоһа наада. Дуогабарынан ылыныллыбыт

эбэһээтэлистибэни үлэ биэрээччи эбэтэр абитуриент/төрөппүт толорбот түгэнигэр эппиэтинэһи сүгэллэрин өйдүөхтээхтэр.

Уопсай бэрээдэгинэн үөрэххэ кириигэ улахан уларыыы суох. СӨ Үөрэх уонна наука министриэтибэтин өйөбүлүнэн, Региону салайыы киинэ абитуриентна анаммыт анал «Навигатор абитуриента Якутии-2021» Telegram бот тэрийдэ. Манна бот-ассистент абитуриентнага үөрэх кыһатын таларга көмөлөһүөбэ, тэрилтэлэр үөрэххэ ылыыларын билиһиннэрибэ. Өрөспүүбүлүкэ бары үөрэхтэрин кыһаларын баазата киллэрилиннэ. Медосмотр былырыынны курдук графигынан улуус поликлиникатыгар ытыллыабы.

Былырын СӨ Үөрэх уонна наука министриэтибэтэ идэни биэрэр

орто уонна үрдүк үөрэхтэргэ ылыы уратыларын туһунан бирикээһэ тахсыбыта. Быйыл эмиз оннук үөрэххэ кирии бэрээдэгин быһаарар бирикээс тахсара күүтүллэр.

Үрдүк үөрэх иһинэн орто үөрэхтэргэ кириээччилэргэ докумуоннары ылыы болдьоо кылгаһын иһитиннэрибит. Холобур, ХИФУ иһинэн үрдүк үөрэх хайысхаларыгар университет бэйэтэ тэрийэр кирии тургутуктарын түмүктэринэн кириээччилэргэ докумуоннары тутуу бэс ыйын 20 күнүттэн от ыйын 11 күнүгэр диэри ытытылар.

Улуустаабы «Абитуриент–2021» штаб начаалынныыһын үөрэх салалтатытан Станислав Семенович Федосеев ананна.

Сардана КАРДАШЕВСКАЯ,
уопсай үөрэхтэһин уонна методическай хааччыыы
отделын начаалынныыга.

ТЭТТИК СОНУННАР

Ыам ыйын 10-23 күннэригэр Саха сириттэн 43 оҕо "Океан" лаабыр ыспартыбынай сезонугар сылдьан кэллилэр. Чурапчыттан сыл устата волейболунан, чэпчэки атлетиканан, гиревой успуордунан утумнаахтык дьарыктанар, успуорка үрдүк ситиһиллээх 8 оҕо баран, эбии уһуйуллан, сайдан, элбэх сананы билэн-көрөн кэллилэр. Былырын 4 оҕо баран, астына сынньанан кэлбиттэрэ. Кэнэбэскитин манньк лаабырдарга улуустан элбэх оҕо баран сынньанан кэлэрэ ситиһиллээхтээх.

Оскуоланы бүтэрээччилэрбитигэр үчүгэй сонуннар кэллилэр. Ол курдук Арасыйытатаабы үөрэнээччилэр олимпиадаларын кыайылаахтарыгар уонна призердарыгар ХИФУ Физкултуура уонна успуорт үнүстүүтэ кирии тургуттары (ОФП, СФП) ааспыттары билгэргэтэр 100 бааллаах туоһу суруктары анаата.

Дружина - флотилия «Парус»

9

10 мая - 23 мая 2021 года

Д.Д. Красильников аатынан Мугудай орто оскуолатын үрдүк категориялаах педагога, РФ уопсай үөрэхтээһинин бочуоттаах үлэһитэ, СӨ үөрэбириитин туйгуна, «Дети Саха – Азия» норуоттар икки ардыларынаабы пуонда стипендиата, «Учууталлар учууталлара», «Учууталлар династиялара» бэллэлэринэн наҕараадаламмыт педагогическай үлэ бэтэрээнэ, 40 сыл оҕону иити-үөрэти эйгэтигэр чиэстээхтик үлэли сылдьар аҕа табаарыспыт, кэллиэгэбит Анастасия Николаевна Захарова туһунан кэпсиэхпитин баҕарабыт.

Биһиги Анастасия Николаевнабыт – учуутал идэтигэр бэриниллээх буолуу тыыннаах холобура. Кини куруук эдэрдий эрчимнээх, дирин билиилээх, куруук сананы, сонуну киллэрэр санаалаах кэлэктиип бары убаастыыр учууталбыт. 1981 с. Дьокуускайдаабы педагогическай училищени бүтэрэн, эдэркээн кыыс Мугудай орто оскуолатыгар

Анастасия

Николаевна аҕата, Аҕа дойду Улуу сэриитин кыттылааҕа, буйун учуутал, Албан аат III-с истиэпэннээх уордьанын кавалера, Николай Михайлович Дьяконов Мугудай орто оскуолатыгар устуруйа учууталынан, дириэктэринэн үлэлээбитэ. 2015 с. 140 сыл педагогическай ыстааһа Дьяконовтар учуутал династиялара төрүттэммитэ. Династия 2018 сылтан

ХОЛОБУР БУОЛАР УЧУУТАЛБЫТ

пионер баһаатайынан ананан үлэли кэлиэбиттэн, туох баар күүһүн-уобун, сатабылын, билиитин-көрүүтүн ууран туран, төрөөбүт дойдутугар күн бүгүнүгэр диэри алын кылаас учууталынан үлэли сылдьар. Сэбизскэй Сойуус Дьоруойун Ф.К.Попов аатын сүгэр пионерскай дружинаны өрө күүрүүлээхтик, чабылхайдык салайан үлэлэппитин очотообу пионердар олус иһирэхтик, истинник саныыбыт. Кини улууска биир тарбаха баттанар пионер-баһаатай буоларынан киэн туттабыт. «Организатор детского движения-1997» идэ маастарыстыбатын өрөспүүбүлүкэтээҕи күрээбин кыайылааҕа буолбута элбэҕи этэр.

Кэлэр кэнчээри ыччаты иитэр-үөрэтэр үлэҕэ ис сүрэхтээх ылларан, сөбүлээн, 2001 с. педагогическай үнүстүүтү бүтэрэн, алын кылаас учууталынан айымньылаахтык үлэлиир. Кырачаан оҕолорго ийэли иһирэх сыһыанынан, тапталынан сирдэтэн, билии киэн аартыгын арыар. Үөрэх сана ирдэбиллэригэр толору эппиэттиир технологиялары баһылаан, оҕо толкуйдуур, ырыналыыр, айар дьобурун сайыннаран үөрэтэр. Ол туоһунан «Решаем комбинаторные задачи» диэн методическай босубуйа ааптара буолар. Элбэх сыллаах үлэтин уопутун эдэр кэллиэгэлэригэр сатабыллаахтык тарбаттар. Өр сылларга алын кылаас учууталларын холбоһугун таһаарылаахтык салайан үлэлэттэ.

Оҕо сайынны сынньаланын туһалаахтык атаарар сыаллаах хас да сыл лаабыры тэрийэн, салайан үлэлэппитэ. 2011с. өрөспүүбүлүкэтээҕи оҕо сынньаланын тэрийэр чэбдигирдэр лаабырдары көрүү куюнкуруска «Маралаайы» күнүскү лаабырын үлэтинэн кыайылаабынан ааттанан үөрүүбүт үксээбитэ.

ааптарыскай научнай-практическай «Дьяконов аабылары» оскуола, улуус иһинэн тэрийэн, элбэх кыттааччы биһирэбиллин ылла.

Педагог үлэтин биир көрүнэ, оҕо научнай-чинчийэр үлэһэн дьарыктаныта, сайдыыта буолар. Кини үөрэппит 3-с кылааһын үөрэнээччитэ Дьуластаан Скрыбин Обнинскай куоракка ытыллыбыт Арасыйытатаабы научнай кэмпириэнсийэҕэ лауреат үрдүк аатын ылан кэлбитэ. Ону таһынан, 5-с кылаас үөрэнээччитэ Вика Коркина, «Инникигэ хардыы» НПК хас да төгүллээх призёра. Бэйэтэ учуутал быһыытынан үгүс элбэх араас таһымнаах кэмпириэнсийэлэргэ үрдүк ситиһиллээхтик кыттар.

Нэһилиэк уопастыбаннай олоһор Анастасия Николаевна солбуллубат кэрэ куластаах ырыаһыт, тобуллагас толкуйдаах саахыматчыт.

Чахчы даҕаны, хас биирдии эдэр киһи инники дьылбата идэтин сөпкө талбытыттан быһаччы тутулуқтаах. Эн аттыгар Анастасия Николаевна курдук ыйар-кэрдэр, сүбэлиир-амалыыр, суолдьут сулус буолан сирдиир киһи баар буоллабына, инники олобун суола арыллар. Кини үөрэппит оҕолоро үгүстэрэ учуутал идэтин баһылаан, өрөспүүбүлүкэбит араас улуустарыгар таһаарылаахтык үлэли-хамсыы сылдьаллар.

Кырдык даҕаны, кини ылсыбыт, тэрийбит үлэтэ өрүүтүн ситиһи кынаттаах, өрөгөй көтөллөөх. Таптыыр, убаастыыр күндү учууталбытыгар өссө да үрдүк ситиһиллэри, дабайылары баҕарабыт. Эйигинэн киэн туттабыт, холобур онгостобут!

Саргылана Петровна ДАНИЛОВА,

Наталья Ильинична ЖЕРГИНА,

Д.Д. Красильников аатынан Мугудай орто оскуолатын алын сүһүөх учууталлара.

АНГЛИЯ ТЫЛЫН – УҢУЙААН ОБОЛОРУГАР

Чугдаарар оҕо саас биһигэр урукку өттүгэр ийэли сылаас тыыны биэрэр кэрэ анаардарбыт эрэ үлэлээн кэлбит буоллаҕарына, билигин үөрэх ситимэ сайдан, бу эйгэҕэ эр дьон кэлиитэ улам элбээтэ. Ол курдук, өрөспүүбүлүкэ үрдүнэн 40-ча эр киһи үлэлиир буоллабына, биһиэхэ, Чурапчы сэлэһинньэтин «Кэскил» уһуйааныгар 3 педагог-эр киһи үлэлиир. Кинилэртэн Дмитрий Дмитриевич Гуляев оскуола иннинээҕи саастаах оҕолорго эбии үөрэхтээһин педагога буолан, англия тылын үөрэтиигэ үлэлээбитэ төрдүс сыла буолла.

Дмитрий Дмитриевич 2012 сыллаахха С.П. Гоголев аатынан Дьокуускай педагогическай колледж англия тылын учууталын идэтин бүтэрбитэ. Идэтинэн Одьулууннаабы, профессор Г.П. Башарин аатынан Сылан орто оскуолатыгар 5 сыл устата таһаарылаахтык учууталлаабыта. Маны тэнэ оскуоланы бүтэрээччи оҕолорго БКЭ-нэ бэлэмнээһиннэ

үлэлэспитэ. Онтон төрөөбүт-үөскээбит Чурапчытыгар дьиз кэргэнинэн көһөн кэлэн, дьиз-уот туттан, олохсуйардыы онгостон, биһиги уһуйааммытыгар айымньылаахтык, ситиһиллээхтик кырачааннары атын омук тылын, култууратын билиһиннэриигэ уһуйар.

Дмитрий Дмитриевич бэйэтэ сэмэй-холку майгытынан, оҕолорго убайдыы, аҕалы амаар сыһыанынан сөбүлэтэн, төрүт атын омук тылын сэргээн, сонурбаан үөрэтэллэрин көбүлүүр.

Англия тылын үөрэтиигэ эбии үөрэхтээһин педагога «Смайл» диэн англия тылынан кэпсэтэри сайыннаран эйгэни тэрийбитэ. Кырачааннарга ытар анал дьарыктарыгар оҕо барыта баҕаран туран дьарыктанар. Ол курдук, саха оҕолоругар омук тылларын үөрэтиигэ санаттан сана нымалары хасыһан, көрдөөн туттар. Ордук сөбүлээн информационай-компьютернай технологияны баһылы тутан, электроннай оонньуулары бэйэтэ онгорор. Дмитрий Дмитриевич кэмизер таба, сөптөөхтүк интерактивнай дуосканы туһанан, оҕо түргэнник ылынар, үөрэтэр усулуобуйатын тэрийэр.

Күн иккис анаарыгар «Көрдөөх английскай» куруһоҕу баҕалаах оҕолорго ытар. Манна үксүгэр англиялыы хоһооннору, ырыалары, кылгас оонньоон көрдөрүүлэри бэрт сэргэхтик үөрэтэллэр, туруораллар. Аныгы олох сиэринэн куйаар ситиминэн ытыллар араас таһымнаах күрэхтэргэ кыттан, сыллата лауреат, дипломант үрдүк ааттарын ылары ситиһэллэр. Ол курдук, араас сылларга «Little Stars» оҕо ырыа ансаамбыла,

хоһооннорунан, инсценировкаан норуоттар икки ардыларынаабы «Бриллиантовые нотки» бэстибээлгэ биһирдүүлээн уонна бөлөбүнэн кыттан, өрөспүүбүлүкэтээҕи «Зима начинается с Якутии», «Kids Speak English» англия тылынан күрэхтэр I – III истиэпэннээх лауреаттара, дипломаннара буолары ситистилэр.

Дмитрий Дмитриевич бэйэтин педагогическай таһымын үрдэтэргэ утумнаахтык үлэлэһэр. 2018 сыллаахха М.К. Аммосов аатынан Хотугулуу-Илинни федеральнай университет үөрэх таһымын үрдэтэр «Управление дошкольным образованием» хайысхаҕа саналыы бэлэмниир куруһун ааспыта. 2020 сыллаахха ХИФУ «Педагогическое образование: Английский язык» идэҕэ ИЗФИР салаатыгар кэтэхтэн үөрэбин үрдэтинэ сылдьар.

Уһуйаанна үлэлиэбиттэн, таһымын үрдэтэргэ дирингэтэн үөрэтэр тизмэтинэн «Использование ИКТ в развитии познавательного интереса при изучении английского языка в ДОУ» араас таһымнаах дьаһалларга кыттан, бэйэтин уопутун ситиһиллээхтик тарбаттар.

Чурапчы улуһун «Эдэр педагог - 2013» профессиональнай күрээбэр «Учитель-новатор» анал ааты ылары, 2014 сыл дипломана буолары ситиспитэ. Улуустаабы «Цифровой урок (НОД)» педагогтарга күрээбэр 3 миэстэни ылбыта (2019). Өрөспүүбүлүкэтээҕи «Я-педагог!» оскуола иннинээҕи тэрилтэлэр педагог-эр дьонун идэ маастарыстыбатын күрээбэр кыттыбыта (2020).

Маны таһынан үгүс элбэх араас таһымнаах педагогтар

практическай кэмпириэнсийэлэригэр, педагогическай дьаарбанкаларга, сэминээрдэргэ, күрэхтэргэ кыттан, үгүс сэнээрийини ылан лауреат, дипломант буолбута.

Дмитрий Дмитриевич - улуус үөрэбин эйгэтигэр үлэлиир эр дьон түмсүүлэрин көхтөөх кыттааччыта. «Оҕону иити – барыбыт сорууга» улуустаабы сэминээрэ, үөрэбири үлэһиттэрин балаҕан ыйынаабы сүбэ мунньахтарыгар «Креатив мэн» бырайыагынан кыттан, бэйэтин уопутун тарбатан, 3-с бириистээх миэстэҕэ тиксибитэ. Өрөспүүбүлүкэтээҕи педагогтар дьаарбанкаларыгар «Эр Хохуун» бырайыагынан II-с истиэпэннээх лауреат аатын ылбыта.

Дмитрий Дмитриевич – профком чилиэнэ, уһуйаан, нэһилиэк уонна улуус уопастыбаннай олобун көхтөөх кыттааччыта: уһуйаан иһинэн «Эркин» аҕалар түмсүүлэрин куратора, «Үрүмэччи» ансаамбылын үнкүүһүтэ.

Дмитрий Дмитриевич – икки уол оҕолоох иллээх дьиз кэргэн аҕа баһылыга. Кэргэнэ Сардана Владимировна – «Березка» уһуйаан эбии үөрэхтээһинин педагога.

Эбии үөрэхтээһин педагога Дмитрий Дмитриевич оскуола иннинээҕи саастаах оҕолорго англия тылын үөрэтиигэ үлэтэ-хамнаһа таһаарылаах, үтүө түмүктээх буоллун, үгүс төрөппүт махталын ыла турдун!

Анна Афанасьевна ШАРИНА, Чурапчы нэһилиэгин «Кэскил» уһуйаанын ыстаарсай иитээччитэ.

Сыһыарыыны бэлэмнээтэ Мария Артемьева.

--- ТУСКУЛ БИЛГЭЛИЙР ---

Бэс ыйа хайдах буолуой?

Быйылгы ыам ыйа өтөрүнэн буолбатах ый кэлэн ааста, түүнүн тымныйан, күнүһүн тыалыран, урукку сылларга тэннээтэххэ, 1963 сылга тэннэхэр эбит. Бу сылларга эмиэ кураан кэлэн ааспыта биллэр. Сааспыт эмиэ былырыынны сылы батыһан, хаартан күттөөннээх уу кэлбэтэ, тыалынан көтүтэн кэбистэ. Ону эрдэ этэн турабын.

Бэс ыйа – сайынны кэм сабаланыыта. Бэс ыйа – Үрүн Айыы ыйа. Кини бары айыылар баһылыктара. Аан дойдуну бүтүннүүтүн айбыт сүдү, саамай күүстээх айыы буолар. Алгыһы, уруйу-айхалы кытта аргыстаһа сылдьар буолан, кини кыаба-күүһэ мунура суох улахан.

Буйыга саамай уһун күннэр тураллар. Саамай сырдык үрүн түүннэргэ кизээнни уонна сарсыардаанны саһарбалар оонньуулар. Үй 21 күнэ – саамай уһун күн, саамай кылгас түүн. Үй сабаланыытыгар тыал үүнээйини кэбиннэрэр, ииннэрэр эбит буоллабына, ый бүтэһигэр тыал от-мас сизмэлэрин ыһар, кэлэр сыллаабы кэскили түстэхэр.

Быйылгы сайыммыт улахан кураан, куйаас сайын кэлээри турар. Ол 2011 сыллаабы сайынна тэннэһиэ. Куйаастан куотуу буолуу уонна үгүс улуустарга куйаас рекордара олохтооллоро буолуо. Быйылгы сайыммыт уратыта диэн үгүс соһучу буолар айылҕа дыккы дьайыылара буолуохтара. Эмискэ күүстээх тыал, холорук түһөн сөп ити барыта температурабыт эмискэ хамсааһыныттан тутулуктаах. Ардаба суох этиннээх чабылганнаах буолуоҕа ити тыа баһаарын күөттүүбэ, сорох сирдэргэ тобурах түһэн хоромньуну аҕалыан сөп, эмискэ-эмискэ биедэрэнэн куппук курдук ардах түһөн сөп. Ону тэнэ айылҕаны алдьатар үөммүт көйүүрбүт тоҕо ааннаан иһэр: аһынабыт туруоҕа, тыабытыгар клещ үөммүт элбиир чинчилээх, аны „шелкопряд“ диэн үөммүт улахан хоромньуну аҕалыһы. Туохха барытыгар эрдэттэн сэрэхтээх, бэлэмнээх буолун, дьиэбит сабараннаатын, кырыһаһаларын бөбөгөтүт, икки өттүн хаптаһынынан сабын, мээһэ көтөр маллары күлүк сиргэ уурун. Хаһан баҕарар сэрэхтээх буолуу үчүгэй түмүктээх буолар.

БЭС ҮЙА – ҮРҮН АЙЫЫ ТОЙОН ҮЙА

Бэс ыйын 3 күнэ – Саар Көстөкүүн. Анды үгэннээн киирэр. Сайылык Малааһына.

Бэс ыйын 16 күнэ – хотугулуу арбааттан тыалырдабына, сайына ардахтаах.

Бэс ыйын 19 күнэ – күн уһуна 19 чаас 46 мүнүүтэ. Мантан ыла биир таһымна 4 күн турар, ол аата бэс ыйын 23 күнүгэр дылы.

Бэс ыйын 19 күнэ – хатын туоһун хастыыр кэм, от ыйын ортотугар дылы.

Бэс ыйын 21 күнэ – ыһыах күнэ. Этинг этэрэ элбиир. Сыыс оту, кучуну үргүүлэр, бүгүһэх тиллэр, ынах үүтэ тардар. Көтөр сымыыт баттыыр үгэнэ. Эһэ, саарба иссэр, тайах төрүүр, андаатар уһууру, ороһу биз төрүүр. Туос хам сыста илигинэ хастанар. Ыһыах буолар. Этиннээх ардах түстэбинэ – от хомуура мөлтөх.

Бэс ыйын 22 күнэ – саамай уһун күн, саамай кылгас түүн.

Бэс ыйын 25 күнэ – сайын избиллиитэ, дыыл саамай уһун кэмэ. Чырылас ыллыыр. Күлгэри ыллыыр дииллэр.

Бэс ыйын 26 күнэ – Өкүлүүнэлэр күннэрэ. Күн кылгаан барар. Мас кэхтэр тыала түһэр. Бу күнтэн Саха сирин хоту өттүгэр бырдах хойдор, бастакы түптэ оттулар.

Тохсунньу ыйы бэс ыйа батыһар.

Декада диэн ый 10 хонук аабыллар:

I Декада – ый 1-10 күннэрэ

II Декада – ый 10-20 күннэрэ

III Декада – ый 20-30 күннэрэ

КИИН УЛУУСТАР:

Үйбүт бастакы декадата куйааһынан уонна сөптөөх ардахтаах курдук.

Бу ый I декадата күнүс +25С +29С кыраадыс сылыһыа, түүн да +16С +9С сылаас буолсу. II декада биллэрдик сылыһыа, сөбүгэр ардахтаах буолсу. Күнүс +26 +22 кыраадыс сылаас, түүнүс +15С +18С кыраадыс сылаас.

III декада күнүс +26 +22 кыраадыс сылаас, түүн +18С +16С кыраадыс сылаас.

--- ПРОКУРАТУРА ИЗВЕЩАЕТ ---

Выявлены нарушения законодательства при реализации национального проекта «Здоровье»

Прокуратурой Чурапчинского района в ГБУ РС(Я) «Чурапчинская ЦРБ им. П.Н. Сокольников» проведена проверка соблюдения требований законодательства при реализации национального проекта «Здоровье».

Установлено, что в декабре 2020 года в одном из сёл Чурапчинского района в рамках реализации национального проекта «Здоровье» введен в эксплуатацию фельдшерско-акушерский пункт.

Согласно п. 46 ч. 1 ст. 12 Федерального закона от 04.05.2011 № 99-ФЗ «О лицензировании отдельных видов деятельности» медицинская деятельность подлежит лицензированию.

Вместе с тем, проверкой установлено, что с момента ввода объекта в эксплуатацию медицинская деятельность в фельдшерско-акушерском пункте осуществлялась в отсутствие соответствующей лицензии.

В связи с выявленными нарушениями законодательства, направленного на защиту и охрану здоровья граждан, прокуратурой района в отношении юридического лица, также главного врача больницы возбуждены дела об административных правонарушениях, предусмотренных ч.2 ст.19.20 КоАП РФ – осуществление деятельности, не связанной с извлечением прибыли, с нарушением требований и условий, предусмотренных специальным разрешением (лицензией), если такое разрешение (лицензия) обязательно (обязательна).

Дела об административных правонарушениях рассмотрены судом, виновные лица привлечены к административной ответственности.

Кроме того, прокурором в суд направлено исковое заявление о возложении обязанности на ГБУ РС(Я) «Чурапчинская ЦРБ им. П.Н. Сокольников» по получению лицензии на осуществление медицинской деятельности. Исковое заявление прокурора судом удовлетворено.

Нарушение законодательства устранено, учреждением здравоохранения лицензия на осуществление медицинской деятельности в мае месяце текущего года получена.

Прокуратура Чурапчинского района.

--- КӨР-СЭРГЭЭ ---

«Саха» НКХ ханаалын Бэс ыйын 7-13 күннэринээби бырагыраамата

Бэс ыйын 7 күнэ Бэнидиэнник 06:00 - Сана кун 6+ 07:00 - Утро Якутии 6+ 08:00 - Сана кун 6+ 10:00 - «Якутия» информационная программа 12+ 10:15 - Якутск сегодня 12+ 11:00 - Тизэргэн 12+ 11:30 - Подворье 12+ 12:00 - «Якутия» информационная программа 12+ 12:15 - Асчыттар 12+ 13:00 - Дойдум дьоно 6+ 13:15 - Актуальное интервью 12+ 13:30 - «Саха сирэ-Якутия» информационная программа 12+ 14:00 - «Тэтим» радио 6+ 15:00 - «Якутия» информационная программа 12+ 15:15 - Бастын клип 12+ 15:30 - Документальный фильм 12+ 16:15 - Эр Бэрдэ 12+ 16:45 - Дойдум дьоно 6+ 17:00 - Тизэргэн 12+ 17:30 - Подворье 12+ 18:00 - «Саха сирэ» информационная программа 12+ 18:15 - Сэһэн сирэ 12+ 19:00 - «Якутия» информационная программа 12+ 19:15 - Талбан 12+ 20:30 - «Саха Сирэ» информационная программа 12+ 21:00 - Ырыа кизьэтэ 6+ 22:00 - Тизэргэн 12+ 22:30 - Итоги дня 12+ 23:00 - Аал-луук мас 12+ 23:45 - Бастын клип 12+ 00:00 - Талбан 12+ Бэс ыйын 8 күнэ оптуоруннук 06:00 - Сана кун 6+ 07:00 - Утро Якутии 6+ 08:00 - Сана кун 6+ 10:00 - «Якутия» информационная программа 12+ 10:15 - Якутск сегодня 12+ 11:00 - Тизэргэн 12+ 11:30 - Подворье 12+ 12:00 - «Якутия» информационная программа 12+ 12:15 - Асчыттар 12+ 13:00 - Дойдум дьоно 6+ 13:15 - Актуальное интервью 12+ 13:30 - «Саха сирэ-Якутия» информационная программа 12+ 14:00 - «Тэтим» радио 6+ 15:00 - «Якутия» информационная программа 12+ 15:15 - Бастын клип 12+ 15:30 - Документальный фильм 12+ 16:15 - Эр Бэрдэ 12+ 16:45 - Дойдум дьоно 6+ 17:00 - Тизэргэн 12+ 17:30 - Подворье 12+ 18:00 - «Саха сирэ» информационная программа 12+ 18:15 - Сэһэн сирэ 12+ 19:00 - «Якутия» информационная программа 12+ 19:15 - Талбан 12+ 20:30 - «Саха Сирэ» информационная программа 12+ 21:00 - Ырыа кизьэтэ 6+ 22:00 - Тизэргэн 12+ 22:30 - Итоги дня 12+ 23:00 - Аал-луук мас 12+ 23:45 - Бастын клип 12+ 00:00 - Талбан 12+	12+ 10:15 - Якутск сегодня 12+ 11:00 - Тизэргэн 12+ 11:30 - Подворье 12+ 12:00 - «Якутия» информационная программа 12+ 12:15 - Асчыттар 12+ 13:00 - Дойдум дьоно 6+ 13:15 - Актуальное интервью 12+ 13:30 - «Саха сирэ-Якутия» информационная программа 12+ 14:00 - «Тэтим» радио 6+ 15:00 - «Якутия» информационная программа 12+ 15:15 - Бастын клип 12+ 15:30 - Документальный фильм 12+ 16:15 - Саха сатаабата суох 12+ 16:45 - Дойдум дьоно 6+ 17:00 - Тизэргэн 12+ 17:30 - Подворье 12+ 18:00 - «Саха сирэ» информационная программа 12+ 18:15 - Сэһэн сирэ 12+ 19:00 - «Якутия» информационная программа 12+ 19:15 - Талбан 12+ 20:30 - «Саха Сирэ» информационная программа 12+ 21:00 - Ырыа кизьэтэ 6+ 22:00 - Тизэргэн 12+ 22:30 - Итоги дня 12+ 23:00 - Аал-луук мас 12+ 23:45 - Бастын клип 12+ 00:00 - Олох уеуэргэ 12+ Бэс ыйын 9 күнэ сэрэдэ 06:00 - Сана кун 6+ 07:00 - Утро Якутии 6+ 08:00 - Сана кун 6+ 10:00 - «Якутия» информационная программа 12+ 10:15 - Якутск сегодня 12+ 11:00 - Тизэргэн 12+ 11:30 - Подворье 12+ 12:00 - «Якутия» информационная программа 12+ 12:15 - Асчыттар 12+ 13:00 - Дойдум дьоно 6+ 13:15 - Актуальное интервью 12+ 13:30 - «Саха сирэ-Якутия» информационная программа 12+ 14:00 - «Тэтим» радио 6+ 15:00 - «Якутия» информационная программа 12+ 15:15 - Бастын клип 12+ 15:30 - Документальный фильм 12+ 16:15 - Эр Бэрдэ 12+ 16:45 - Дойдум дьоно 6+ 17:00 - Тизэргэн 12+ 17:30 - Подворье 12+ 18:00 - «Саха сирэ» информационная программа 12+ 18:15 - Сэһэн сирэ 12+ 19:00 - «Якутия» информационная программа 12+ 19:15 - Талбан 12+ 20:30 - «Саха Сирэ» информационная программа 12+ 21:00 - Ырыа кизьэтэ 6+ 22:00 - Тизэргэн 12+ 22:30 - Итоги дня 12+ 23:00 - Аал-луук мас 12+ 23:45 - Бастын клип 12+ 00:00 - Олох уеуэргэ 12+	12:15 - Асчыттар 12+ 13:00 - Дойдум дьоно 6+ 13:15 - Актуальное интервью 12+ 13:30 - «Саха сирэ-Якутия» информационная программа 12+ 14:00 - «Тэтим» радио 6+ 15:00 - «Якутия» информационная программа 12+ 15:15 - Бастын клип 12+ 15:30 - Документальный фильм 12+ 16:15 - Саха сатаабата суох 12+ 16:45 - Дойдум дьоно 6+ 17:00 - Тизэргэн 12+ 17:30 - Подворье 12+ 18:00 - «Саха сирэ» информационная программа 12+ 18:15 - Сэһэн сирэ 12+ 19:00 - «Якутия» информационная программа 12+ 19:15 - Талбан 12+ 20:30 - «Саха Сирэ» информационная программа 12+ 21:00 - Ырыа кизьэтэ 6+ 22:00 - Тизэргэн 12+ 22:30 - Итоги дня 12+ 23:00 - Аал-луук мас 12+ 23:45 - Бастын клип 12+ 00:00 - Талбан 12+ Бэс ыйын 10 күнэ чэппиэр 06:00 - Сана кун 6+ 07:00 - Утро Якутии 6+ 08:00 - Сана кун 6+ 10:00 - «Якутия» информационная программа 12+ 10:15 - Якутск сегодня 12+ 11:00 - Тизэргэн 12+ 11:30 - Подворье 12+ 12:00 - «Якутия» информационная программа 12+ 12:15 - Асчыттар 12+ 13:00 - Дойдум дьоно 6+ 13:15 - Актуальное интервью 12+ 13:30 - «Саха сирэ-Якутия» информационная программа 12+ 14:00 - «Тэтим» радио 6+ 15:00 - «Якутия» информационная программа 12+ 15:15 - Бастын клип 12+ 15:30 - Документальный фильм 12+ 16:15 - Эр Бэрдэ 12+ 16:45 - Дойдум дьоно 6+ 17:00 - Тизэргэн 12+ 17:30 - Подворье 12+ 18:00 - «Саха сирэ» информационная программа 12+ 18:15 - Сэһэн сирэ 12+ 19:00 - «Якутия» информационная программа 12+ 19:15 - Талбан 12+ 20:30 - «Саха Сирэ» информационная программа 12+ 21:00 - Ырыа кизьэтэ 6+ 22:00 - Тизэргэн 12+ 22:30 - Итоги дня 12+ 23:00 - Аал-луук мас 12+ 23:45 - Бастын клип 12+ 00:00 - Талбан 12+	12+ 14:00 - «Тэтим» радио 6+ 15:00 - «Якутия» информационная программа 12+ 15:15 - Бастын клип 12+ 15:30 - Документальный фильм 12+ 16:15 - Ууттэн кэпсээнэ 12+ 16:45 - Дойдум дьоно 6+ 17:00 - Тизэргэн 12+ 17:30 - Подворье 12+ 18:00 - «Саха сирэ» информационная программа 12+ 18:15 - Сэһэн сирэ 12+ 19:00 - «Якутия» информационная программа 12+ 19:15 - Олох уеуэргэ 12+ 20:30 - «Саха Сирэ» информационная программа 12+ 21:00 - Ырыа кизьэтэ 6+ 22:00 - Тизэргэн 12+ 22:30 - Итоги дня 12+ 23:00 - Аал-луук мас 12+ 23:45 - Бастын клип 12+ 00:00 - Олох уеуэргэ 12+ Бэс ыйын 11 күнэ бээтинсэ 06:00 - Сана кун 6+ 07:00 - Утро Якутии 6+ 08:00 - Сана кун 6+ 10:00 - «Якутия» информационная программа 12+ 10:15 - Якутск сегодня 12+ 11:00 - Тизэргэн 12+ 11:30 - Подворье 12+ 12:00 - «Якутия» информационная программа 12+ 12:15 - Асчыттар 12+ 13:00 - Дойдум дьоно 6+ 13:15 - Актуальное интервью 12+ 13:30 - «Саха сирэ-Якутия» информационная программа 12+ 14:00 - «Тэтим» радио 6+ 15:00 - «Якутия» информационная программа 12+ 15:15 - Бастын клип 12+ 15:30 - Документальный фильм 12+ 16:15 - Эр Бэрдэ 12+ 16:45 - Дойдум дьоно 6+ 17:00 - Тизэргэн 12+ 17:30 - Подворье 12+ 18:00 - «Саха сирэ» информационная программа 12+ 18:15 - Сэһэн сирэ 12+ 19:00 - «Якутия» информационная программа 12+ 19:15 - Талбан 12+ 20:30 - «Саха Сирэ» информационная программа 12+ 21:00 - Ырыа кизьэтэ 6+ 22:00 - Тизэргэн 12+ 22:30 - Итоги дня 12+ 23:00 - Аал-луук мас 12+ 23:45 - Бастын клип 12+ 00:00 - Талбан 12+	фильм 12+ 16:15 - Тымныыны кыйабыттар 12+ 16:45 - Дойдум дьоно 6+ 17:00 - Тизэргэн 12+ 17:30 - Подворье 12+ 18:00 - «Саха сирэ» информационная программа 12+ 18:15 - Актуальное интервью 12+ 18:30 - ПроАвто 12+ 19:00 - «Якутия» информационная программа 12+ 19:15 - Ырыа кизьэтэ 6+ 20:30 - «Саха Сирэ» информационная программа 12+ 21:00 - Куорчэх-шоу 12+ 21:45 - Бастын клип 12+ 22:00 - Тизэргэн 12+ 22:30 - Итоги дня 12+ 23:00 - Аал-луук мас 12+ 23:45 - Бастын клип 12+ 00:00 - Кэрэ кэпсээн 6+ Бэс ыйын 12 күнэ субуота 06:00 - Золотой фонд 12+ 07:00 - Саха итэһэлэ 12+ 07:30 - Геван 12+ 08:00 - Бастын клип 12+ 08:15 - Просто вкусно 12+ 09:15 - Истин илдьит 6+ 10:00 - Сайын кэллэ! 0+ 10:15 - Аал-луук мас 12+ 11:00 - Саха сатаабата суох 12+ 12:00 - «Якутия» информационная программа 12+ 12:15 - Кэрэ кэпсээн 6+ 13:30 - «Якутия» информационная программа 12+ 13:45 - Готовим вкусно 12+ 14:00 - Интеллектуальная игра 12+ 15:00 - «Якутия» информационная программа 12+ 15:15 - Интеллектуальная игра 12+ 15:30 - Документальный фильм 12+ 16:15 - ТВ-спорт 6+	18:00 - «Якутия» информационная программа 12+ 18:15 - Истин илдьит 6+ 19:00 - Комус түгэн 6+ 19:45 - Ууттэн кэпсээнэ 12+ 20:15 - Дойдум дьоно 6+ 20:30 - «Якутия» информационная программа 12+ 20:45 - Сахалыы киинэ 12+ 22:45 - Ырыа кизьэтэ 6+ 00:00 - «Якутия» информационная программа 12+ Бэс ыйын 13 күнэ баскыһыанньа 06:00 - Золотой фонд 12+ 07:00 - Саха сатаабата суох 12+ 07:30 - Геван 12+ 08:00 - Будем вместе 12+ 08:15 - Чел буолуох! 12+ 09:15 - Истин илдьит 6+ 10:00 - Сайын кэллэ! 0+ 10:15 - Эл Иитэ 12+ 11:00 - Саха сатаабата суох 12+ 12:00 - «Якутия» инф программа 12+ 12:15 - Ис сурэхтэн 6+ 13:30 - Итоги недели 12+ 14:00 - Интеллектуальная игра 12+ 15:00 - «Якутия» инф программа 12+ 15:15 - Интеллектуальная игра 12+ 15:30 - Документальный фильм 12+ 16:15 - ТВ-спорт 6+ 18:00 - «Якутия» инф. программа 12+ 18:15 - Истин илдьит 6+ 19:00 - Охота и рыбалка в Якутии 12+ 19:30 - Бастын клип 12+ 19:45 - Клевая рыбалка 12+ 20:15 - Якутия. 20 лет в 21 веке 12+ 20:30 - Итоги недели 12+ 21:00 - Калейдоскоп иллюзий 12+ 23:00 - Кэһсирэ 6+ 00:00 - «Якутия» инф. программа 12+
---	--	---	---	---	--

УЛУСНЫЙ (РАЙОННЫЙ) СОВЕТ ДЕПУТАТОВ МУНИЦИПАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ «ЧУРАПЧИНСКИЙ УЛУС (РАЙОН)» РЕСПУБЛИКИ САХА (ЯКУТИЯ)
ТРИДЦАТЬ СЕДЬМАЯ (ВНЕОЧЕРЕДНАЯ) СЕССИЯ
РЕШЕНИЕ № 155
с. Чурапча от 27 мая 2021 г.

**Об отчете главы муниципального образования
«Чурапчинский улус (район)» о рабочей деятельности
за 2020 год**

На основании Федерального закона "Об общих принципах организации местного самоуправления в Российской Федерации" № 131-ФЗ от 06.10.2003 г., Устава муниципального образования «Чурапчинский улус (район)» Республики Саха (Якутия), заслушав и обсудив информацию Ноговицына Андрея Тимофеевича, главы муниципального образования «Чурапчинский улус (район)», улусный Совет депутатов решил:

1. Утвердить отчет главы муниципального образования «Чурапчинский улус (район)» о рабочей деятельности за 2020 год.
2. Настоящее решение вступает в силу со дня принятия.

**А.Т. Ноговицын, глава муниципального образования,
А.А. Захаров, председатель улусного Совета депутатов образования.**

--- **ВНИМАНИЕ!** ---

**Любое самовольное подключение к
электросети несет угрозу для жизни и
здоровья людей!**

ПАО «Якутскэнерго» проводит активную работу по выявлению фактов неучтенного потребления электроэнергии. В соответствии с законодательством, потребитель обязан компенсировать ущерб, нанесенный его действиями.

Нарушитель может быть привлечен к административной ответственности. Согласно Кодексу об административных правонарушениях РФ штраф за самовольное присоединение к сети, безучетное использование электроэнергии для граждан составляет от 10 тыс. до 15 тыс. рублей; для должностных лиц – от 30 тыс. до 80 тыс. рублей или дисквалификацию на срок от 1 года до 2 лет; для юридических лиц – от 100 тыс. до 200 тыс. рублей.

Хищения энергии часто становятся причиной существенного снижения надежности электроснабжения и могут привести к возгоранию или электротравме, что несет реальную угрозу жизни и здоровью не только нарушителя, но и окружающих людей.

Добросовестные граждане могут помочь энергетикам выявлять случаи хищения электроэнергии. Во всех отделениях и участках Энергосбыта работают телефоны «горячей линии», по которым принимают сообщения о фактах воровства электроэнергии. Можно воспользоваться тел. «горячей линии» ПАО «Якутскэнерго» – 8(4112) 49-72-00 и контакт-центра Энергосбыта – 8-800-100-22-05.

Пресс-служба Энергосбыта ПАО «Якутскэнерго».

**Извещение о проведении открытого аукциона по
продаже права на заключение договора купли-
продажи 22 земельных участков**

Организатор: МКУ «Комитет по управлению муниципальным имуществом» МО «Чурапчинский улус (район)»

Земельные участки под индивидуальные жилые дома, находящийся по адресу: Республика Саха (Якутия), Чурапчинский улус, с. Чурапча, р-н бывшего аэропорта.

Ознакомиться с информацией можно на сайте: <https://mo-churapchinsky.sakha.gov.ru/>.

Или по адресу: с. Чурапча, ул. Карла Маркса, д.21. тел: 41-986

Размер задатка: 20% от начальной цены.

Период приема заявок: 31 мая – 30 июня 2021 г.

Дата, время и место проведения аукциона: 02 июля 2021 г., 14:00 по местному времени, с. Чурапча, ул. Ленина, д.41.

УЛУСНЫЙ (РАЙОННЫЙ) СОВЕТ ДЕПУТАТОВ МУНИЦИПАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ «ЧУРАПЧИНСКИЙ УЛУС (РАЙОН)» РЕСПУБЛИКИ САХА (ЯКУТИЯ)
ТРИДЦАТЬ СЕДЬМАЯ (ВНЕОЧЕРЕДНАЯ) СЕССИЯ
РЕШЕНИЕ № 156
с. Чурапча от 27 мая 2021 г.

О внесении изменений в Положение "Об установлении платы, взимаемой с родителей (законных представителей) за присмотр и уход за детьми в муниципальных бюджетных образовательных учреждениях муниципального образования «Чурапчинский улус (район)», реализующих образовательные программы дошкольного образования», утвержденное решением улусного Совета депутатов МО "Чурапчинский улус (район)" РС (Я) от 19 декабря 2014 года №105

В соответствии с Федеральным законом от 29 декабря 2012 года №273-ФЗ «Об образовании в Российской Федерации», Федеральным законом от 06.10.1999 №184-ФЗ "Об общих принципах организации законодательных (представительных) и исполнительных органов государственной власти субъектов Российской Федерации", Федеральным законом от 06.10.2003г №131 "Об общих принципах организации местного самоуправления в Российской Федерации" Совет депутатов решил:

1. Внести изменения в Положение "Об установлении платы, взимаемой с родителей (законных представителей) за присмотр и уход за детьми в муниципальных бюджетных образовательных учреждениях муниципального образования «Чурапчинский улус (район)», реализующих образовательные программы дошкольного образования», утвержденной решением улусного Совета депутатов МО "Чурапчинский улус (район)" РС (Я) от 19 декабря 2014 года №105, следующие изменения:

1.1. пункт 2.2. изложить в следующей редакции: "Размер родительской платы, взимаемой с родителей (законных представителей) за присмотр и уход за детьми в учреждениях муниципального образования "Чурапчинский улус (район)" - 95 рублей в день, для круглосуточных учреждений - 110 рублей в день".

2. Руководителям муниципальных образовательных учреждений, принять к сведению данное решение при взимании платы с родителей (законных представителей).

3. Решение разместить на официальном портале Республики Саха (Якутия) в разделе МО "Чурапчинский улус (район)".

4. Контроль исполнения настоящего решения возложить на постоянную депутатскую комиссию по социальной политике.

5. Настоящее решение вступает в силу с 01 сентября 2021 года.

**А.Т. Ноговицын,
глава муниципального образования,
А.А. Захаров,
председатель улусного Совета депутатов
образования.**

Утверждено
решением улусного Совета депутатов
от "27" мая 2021 года № 156

**Положение
«Об установлении платы, взимаемой с родителей
(законных представителей) за присмотр и
уход за детьми в муниципальных бюджетных
образовательных учреждениях муниципального
образования «Чурапчинский улус (район)»,
реализующих образовательные программы
дошкольного образования»**

1. Общие положения

1.1. Настоящее Положение разработано в соответствии с Федеральным законом от 29 декабря 2012 года № 273-ФЗ «Об образовании в Российской Федерации», Федеральным законом от 06.10.1999 № 184-ФЗ «Об общих принципах организации

законодательных (представительных) и исполнительных органов государственной власти субъектов Российской Федерации», Федеральным законом от 06.10.2003г. № 131-ФЗ «Об общих принципах организации местного самоуправления в Российской Федерации» (далее – Положение).

1.2. Данное положение регулирует размер платы, взимаемой с родителей (законных представителей) за присмотр и уход за детьми в муниципальных бюджетных образовательных учреждениях муниципального образования Чурапчинский улус (район)» (далее – родительская плата) и установление мер поддержки семей, имеющих детей, и учреждений, осуществляющих образовательную деятельность по образовательным программам дошкольного образования бюджетных образовательных учреждений МО «Чурапчинский улус(район)» РС(Я)».

2. Установление родительской платы за присмотр и уход в муниципальных бюджетных образовательных учреждениях дошкольного образования «Чурапчинский улус (район)», реализующих образовательные программы дошкольного образования

2.1. Муниципальное образование «Чурапчинский улус (район)» (далее – Учредитель), устанавливает плату, взимаемую с родителей (законных представителей) за присмотр и уход за ребенком (далее – родительская плата) и ее размер, если иное не установлено федеральным законодательством;

2.2. Размер родительской платы, взимаемой с родителей (законных представителей) за присмотр и уход за детьми в учреждениях муниципального образования «Чурапчинский улус (район)» - 95 рублей в день, для круглосуточных учреждений – 110 рублей в день.

2.3. Руководителям учреждений использовать родительскую плату:

50% - на комплекс мер по организации питания;

50% - на комплекс мер хозяйственно-бытового обслуживания детей, обеспечению соблюдения ими личной гигиены и режима дня (расходы на хозяйственно-бытовое обслуживание, медицинское обслуживание воспитанников, медикаменты, приобретение мягкого инвентаря).

2.4 Размер родительской платы в муниципальных образовательных учреждениях не может быть выше ее максимального размера, устанавливаемого нормативными правовыми актами субъекта Российской Федерации для каждого муниципального образования, находящегося на его территории, в зависимости от условий присмотра и ухода за детьми.

3. Порядок взимания и внесения родительской платы за присмотр и уход за детьми в муниципальных бюджетных образовательных учреждениях муниципального образования «Чурапчинский улус (район)», реализующих образовательные программы дошкольного образования

3.1 Присмотр и уход за детьми осуществляется на основании договора об оказании соответствующих услуг между родителями, (законными представителями) ребенка и учреждением (Приложение 1).

3.2. Родительская плата начисляется с момента заключения договора и до окончания срока действия данного договора.

3.3. Родительская плата вносится родителями (законными представителями) наличными - в бухгалтерию учреждения или путем внесения наличных денежных средств в лицевой счет учреждения через кредитную организацию, до 10 числа за отчетным месяцем. Расчет родительской платы составляется на основании ведомости посещения детьми учреждения. Бухгалтера учреждений сдают в обслуживающий банк на лицевой счет учреждения.

3.4. Родительская плата взимается только за предоставленную услугу.

3.5. В случае закрытия детского сада на ремонт, карантина, или при отсутствии водо-тепло и энергоснабжения в учреждении родительская плата также не взимается.

Тапталлаах ийэбит, эбэбит, эдьийибит, ССРС уонна РСФСР норуотун үөрэҕириитин туйгуна, «Гражданский килбиэн», «Учууталлар учууталлара» бэлиэлэр хаһаайынара, СӨ үөрэҕин систиэмэтин бочуоттаах бэтэрээнэ, Чурапчы улулуун, Чурапчы, Сылантэн нэһилиэктерин Бочуоттаах олохтооҕо

ГОРДЕЕВА Анна Егоровна

бу дьыл бэс ыйын 1 күнүгэр 85 сааһыгар уһун ыарахан ыарыыттан олохтон туораабытын аймахтарыгар, билэр дьонугар диригинник курутууан туран иһитиннэрэбит.

Оболоро, сиэннэрэ, бииргэ төрөөбүттэрэ, аймахтара.

Болтоно нэһилиэгин олохтооҕо, күндү таайбыт

ЕГОРОВ Егор Егорович

уһун ыарахан ыарыыттан олохтон туораабытынан кэргэнигэр Дария Семеновнаба, убайыгар Дмитрий Егоровичка, быраатыгар Захар Егоровичка, санаһыгар Александра Петровнаба, кийиитигэр Анисия Афанасьевнаба уонна кинилэр оболоругар диригин кутурбаммытын тизрдэбит.

Дьокуускайтан, Хатылыттан, Чурапчыттан бары Новгородовтар, Красильниковтар, Сунхалыровтар.

Р.И. Константинов аатынан Амма орто оскулатыгар өр кэмнэ технология учууталынан үлэлээбит күндү кэллээҕэбит

КОЖУРОВА Елизавета Алексеевна

ыарахан ыарыыттан күн сириттэн күрэммитинэн чугас дьонугар, кэргэнигэр Михаил Гаврильевичка, уолаттарыгар Алексейдаах Михаилга, кыһыгар Марияба диригин кутурбаммытын тизрдэбит.

Р.И. Константинов аатынан Амма орто оскулатын салалтата уонна кэлэктиибэ, улуустаабы үөрэх салалтата, «Ымыы» үһууаан кэлэктиибэ.

Күндү бииргэ төрөөбүт убайбыт, аҕабыт, эһэбит, Сылантан төрүттээх Дьокуускай куорат олохтооҕо, СӨ Түа хаһаайыстыбатын үтүөлээх үлэһитэ, Арасыйыа үтүөлээх фермерэ

МАКАРОВ Константин Семенович

бэс ыйын 2 күнүгэр Дьокуускай куоракка ыарахан ыарыыттан 63 сааһыгар олохтон барбытын диригинник курутууан туран, бары улууспут олохтоохторугар, аймахтарыгар, чугас дьонугар иһитиннэрэбит.

Бииргэ төрөөбүттэрэ, оболоро, сиэннэрэ.

Соловьев нэһилиэгин олохтооҕо, үлэ, успуорт бэтэрээнэ, сэрии кэмин обото

СОБАКИН Дмитрий Никитич

ыарахан ыарыыттан олохтон туораабытынан кутурбаммытын тизрдэллэр:

- Субуруускай, Мындабаайы сопхуостарга мелиораторынан, Соловьев отделениетыгар биригэдьириинэн, управляющайынан, сельсэбиэт бэрэссэдээтэлинэн үлэлээбит Собакин Дмитрий Никитич олохтон туораабытынан кэргэнигэр Анастасия Васильевнаба, кыргыттарыгар Марианна Дмитриевнаба, Анастасия Дмитриевнаба, уолаттарыгар Павел Дмитриевичка, Никита Дмитриевичка, Дмитрий Дмитриевичка, күтүөттэригэр, кийииттэригэр, сиэннэригэр, чугас аймахтарыгар Соловьев нэһилиэгин дьаһалтата, кырдыбаастарын субэтэ.

- Күндү аҕалара, эһэлэрэ Собакин Дмитрий Никитич олохтон туораабытынан кэллээгэлэригэр Анастасия Дмитриевна Захароваба, Павел Дмитриевич Собакинга, кинилэр дьиз кэргэннэригэр С.А. Новгородов аатынан Чурапчы орто оскулатын кэлэктиибэ.

- Ытыктыыр убайдара Собакин

Дмитрий Никитич олохтон туораабытынан кэргэнигэр Анастасия Васильевнаба, оболоругар Марианнаба, Павелга, Анастасияба, Никитаба, Дмитрийга, кинилэр дьиз кэргэннэригэр, чугас аймахтарыгар, бииргэ үөрэммит, алтыспыт истинг доботторугар, бииргэ үлэлээн ааспыт бьонугар, ыалларыгар, Мырыла олохтоохторугар С.С. Федосеев дьиз кэргэнэ.

- Тапталлаах аҕалара, эһэлэрэ, хос эһэлэрэ Собакин Дмитрий Никитич олохтон туораабытынан күндү бииргэ үөрэммит добордоругар Марианна Дмитриевнаба, Иннокентий Иванович Сергеевтерэ уонна оболоругар, сиэннэригэр, бары аймахтарыгар Мындабаайыга бииргэ үөрэммит доботторо.

- Кэргэнэ Собакин Дмитрий Никитич олохтон туораабытынан убаастыыр, ытыктыыр бэтэрээн учууталларыгар Анастасия Васильевна Собакинга, оболоругар, күтүөттэригэр, кийииттэригэр, сиэннэригэр, хос сиэннэригэр П.М. Васильев аатынан Соловьев орто оскулатын кэлэктиибэ, бэтэрээн үлэһиттэрэ.

Тапталлаах эдьийидэрэ, саамай чугас кийилэрэ

НАРАХАЕВА Аграфена Николаевна

уһун ыарахан ыарыыттан олохтон туораабытынан дьоммутугар, балтытыгар Надежда Николаевнаба, күтүөтүгэр Григорий Эдуардовичка, кинилэр оболоругар, сиэннэригэр диригин кутурбаммытын тизрдэбит.

Романовтар, Ефремовтар.

Ген. дириэктэр - **Н.М. СТРУЧКОВА.**

Шеф-эрдээктэр - **Е.Г. МАКАРИНСКАЯ.**

2-с категориялаах эрдээктэр - **А.М. СЛЕПЦОВ.**

1-кы категориялаах эрдээктэр - **А.Н. ЗАХАРОВА.**

Кэрэспэдиэнтэр - **С.А. ЖЕНДРИНСКЭЙ, М.В. ПЕТРОВА.**

Танааччы - **Л.К. ПОПОВА.**

Бэчээттээнччи - **Ф.А. ПРОТОДЬЯКОНОВ.**

Тэрийэн таһаарааччылар: СӨ Бырабыыталыстыбата, Саха Өрөстүбүлүкэтин "Сахабэчээт" Судаарыстыбаннай автономнай тэрилтэтин "Сана олох" хаһыат эрдээксийэтэ. 677000, Дьокуускай к., Орджоникидзе ул. 31, 124 каб. тел./факс: (411-2) 34-39-17 e-mail: sakhabechchat@mail.ru. Российскай Федерация Роскомнадзор СӨ салалтатыгар 2020 с. бэс ыйын 3 күнүгэр регистрацияламмыт нүөмэрэ – **ПН №ТУ14-00559.**

Эрдээксийэ аадырыһа: 678670, Чурапчы сэл., Карл Маркс ул., 26 "а". **Телөпүөннэрбит:** эрдээктэр – 41-332, отделлар – 41-265, 41-358. **E-mail:** sanaoloh@mail.ru, **сайт:** sanaoloh.ru, **instagram:** @sanaoloh

Бэчээккэ сакаас: № 40 (11793)

Кээмүй: 2 бэч. лине

Ахсаана 1250. Хаһыат сыаната: 15

Ааптар сүрүгэр этиллэр сана редакция позициятыгар мадды сеп түбүнэр буолбатах. Сүрүгэ ыйыллар чачылар кырыыһаастарыгар этилтигини ааптар тус бэдьэтэ сүгэр.

Хаһыат бэчээккэ бэриллэр графига: 16 ч 00 м. Бэчээккэ бэрилиннэ: 16 ч 00 м. "Сахабэчээт" автономнай тэрилтэтин "Сана олох" хаһыат эрдээксийэтигэр 3.06.2021 с. офсетка бачээттэннэ. Типография аадырыһа: 678670, Чурапчы сэл., Карл Маркс ул., 26 "а". Индекс: ПИ964. Хаһыат нэдиэлгэрэ икитэ: оптуурунуука уонна бээтинсэбэ тахсар.